ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5014 — 2/15 ՕԳՈՍՏՈՍ 1902 — ՈՒՐԲԱԹ — 10 ՀԷՄԱՁԻ ԻԼ ԷՎՎԷԼ 1320 — ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5014

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌ولك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

20 ՓԱՐԱ. 20

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » »	վեցամսեայ	70 »
» » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրֆ.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ. 20

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Խնամակալութեան յայտարարութիւնը որ տեսնուեցաւ բոլոր լրագրերուն մէջ, առիթ կ'ընծայէ մասնաւոր ուշադրութիւն մը դարձնել դէպի Կեդր. Վարժարանը, որ անընդհատ չարունակելով՝ տարուէ տարի աւելի արդիւնաւոր կը դառնայ, սանսալով հետզհետէ աւելի բարձր ուղղութիւն, համապատասխան երկրորդական բարձրագոյն կրթութեան, զոր ինք միայն կու տայ մեր մէջ իբրեւ պաշտօնական միակ հաստատութիւն։ Ինչպէս հրատարակուած յայտարարութենէն կը տեսնուի արդէն, խնամակալութիւնը որ կրթական այս բարձրագոյն հաստատութիւնը իր արժանի վիճակին մէջ պահելու համար ոչինչ չի խնայեր, ոչ ջանք ու աշխատութիւն եւ ոչ ծախք ու զոհողութիւն, երկու ամիս վարժարանին ուսուցչական մարմնոյն հետ խառն նիստեր գումարելով՝ ծրագրին գործադրութեան լաւագոյն պայմաններ ճշդած եւ միանգամայն այնպիսի նպատակայարմար կարգադրութիւն մը ըրած է որ թոյլ կու տայ իրեն Ե. դասարանը միշտ բաց ունենալ, նոյն իսկ սակաւաթիւ աշակերտներու համար անգամ։

Այս իմաստուն կարգադրութեան գնահատելի առաւելութիւնը պէտք է ազէկ ճանչնալ, վասն զի անոր շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ հետզհետէ ընթացաւարտներ հանել։ Աւելորդ է ըսել թէ Կեդրոնականէ պսակաւոր ընթացաւարտ մը ո՛րքան կը գնահատուի ընկերութեան ամէն դասակարգերուն եւ գործի բոլոր ասպարէզներուն մէջ։ Եւ նոր յայտնութիւն մը ըրած չենք ըլլար, երբ յիշեցնենք թէ Կեդրոնականի վկայականը առանց նոր քննութեան իր առջեւ բաց կը գտնէ Եւրոպայի բարձրագոյն վարժարաններու դռները, որոնց սեմէն ներս անցնելու համար անա եւրոպական երեք առաջնակարգ լեզու, ֆրանսերէն, անգլիերէն ու գերմաներէն, որոնք խնամով կ'ուսանուին Կեդր. Վարժարանին մէջ։ Սակայն աշակերտներու մտաւորական բեռը չատ չծանրացնելու համար՝ խնամակալութիւնը գովելի որոշում մը տուած է. ֆրանսերէնէն զատ գերմաներէն կամ անգլիերէնը միայն պարտաւորիչ ընելով, միեւնոյն ժամանակ ազատ ձգելով ուսանողները երկուքն ալ մանգամայն դաս առնել, եթէ ուզեն, քանի որ ֆրանսերէնին պէս միւս երկու լեզուներու դասախօսութիւններն ալ անխափան տեղի պիտի ունենան արդէն։ Եւ երբ խորհուի թէ ժամանակին պահանջմանց համաձայն լեզուներու ինչ ահագին թիւ մը ուսնիլ ստիպուած է հայ ուսանողը, ըստ որում բացի հայերէն գրաբար ու աշխարհաբար լեզուներէն՝ թուրքերէնը, պարսկերէնը, արաբերէնը, ֆրանսերէնը, անգլիերէնը կամ գերմաներէնն ալ կը կազմեն իր ծրագիրը, այն ատեն դիւրաւ կ'ըմբռնուի թէ այդ վերջին երկու լեզուներէն մէկ կամ միւսը միայն պարտաւորիչ ընել դուվելի հոգածութեամբ՝ բաւական խնայել է աշակերտին մտաւոր յոգնութիւնը, ազատ ձգելով հանդերձ զօրաւոր մտքի տէրերը երկուքը միանգամայն իւրացնելու, եթէ կը վստահին իրենց ուժերուն։

Բարձրագոյն կրթութեանը յատկացեալ այս երկրորդական վարժարանը, իբրեւ մայրաքաղաքիս բոլոր հայ վարժարաններու Կեդրոնականը, դլխաւորապէս անոնցմէ եկեղիք ընթացաւարտ աշակերտներուն տրամադրեալ տակ դրուելու համար բացուած է։ Չի յայտնի է թէ թաղային բոլոր վարժարաններ տարրական նախակրթարաններ են լոկ, նախնական պարզ կրթութիւն մը ջամբելու միայն կարող, մինչդեռ իրաւացի է որ ամէն ուսանող չբաւականայ միայն այդքանով եւ երկրորդական ուսում մը եւս առնելու ձգտի, աւելի բարձրագոյն ասպարէզներու հասնիլ եւ ընկերութեան աւելի բարձր խաւերը թեւակոխել կարենալու համար։ Բայց բնական է թէ ժողովրդեան մը բոլոր ուսանողները միանգամայն անպատճառ երկրորդական կրթութեանը չեն կրնար հետապնդիլ, այլ նոյնպէս շիտակ է թէ ամէնքն ալ առ հասարակ չպիտի ուզեն եւ պէտք չէ ուզեն լոկ նախնական կրթութեամբ գոհանալ, եթէ ոչ, նոյն ժողովրդին մտաւոր զարգացումը խիստ ստորին մարկարդակի մը վրայ կ'իջնայ, անընդունակ յառաջդիմութեան։ Սակայն աւելորդ է ըսել թէ քաղաքակրթութեան հանդամանքները անհրաժեշտ պայման դարձուցած են դէթ երկրորդական ուսում մը, որ եւ է բարձր ասպարէզ ձեռք ձգելու համար։

Ահա այդպիսիներու առջեւ տրամադրելի կը կենայ Կեդր. Վարժարանը իր բազմաթիւ առաւելութիւններովը, որոնք առաջին կարգի նախապատուութիւն մը կու տան իրեն, երբ որ եւ է հայ ընթացաւարտ ընտրել ուզէ թէ ո՛ր վարժարանը երթայ իր ուսումը չարունակելու եւ երկրորդական կրթութիւն մը առնելու համար։ Որքա՜ն դժուար է այդպիսի պարագայի մէջ ընտրութիւն մը ընելու գործը որ չատ անգամ երկար մտածումներ կը պատճառէ ծնողքներու, այնքան դիւրին է աներկբայաբար վճռել ի նպաստ Կեդրոնականի, որուն առաւելութիւնները թուելու հարկ չկայ, եւ միայն երեք հատ յիշել բաւական կը համարինք, քանի որ տարակոյսէ վեր է թէ 1. Իր զուտ տոհմային–հանրային հանդամանքը ամէն ուսանողի համար իր ծնողին զգացնել կու տայ թէ իրն է այն, on est chez lui, երբ իր համայնքին պատկանող հաստատութեան մը մէջ է. հապա իր տոհմային հարազատ կրթութի՞ւնը, որ ամէն բան կ'արժէ։ 2. Մայրաքաղաքիս ոչ մէկ օտար երկրորդական վարժարանի մէջ աւելի լեզուներ, գիտութիւններ կամ ուսմունքներ կը դասախօսուին աւելի լաւագոյն մեթոտներով. 3. Ոչ մէկ տեղի պայմաններն աւելի դիւրամատչելի են քան Կեդրոնականինը, որ աղդին մէջ երկրորդական ուսում մը տարածելու նպատակով բացուած պաշտօնական հաստատութիւն մը ըլլալով, նիւթական արդիւնքի կամ թոշակ ձեռք բերելու այն ոգեպնդիչ ձգտումը չունի, ինչ որ բոլոր օտար կրթարաններու գլխաւոր կէտ նպատակին կը կազմէ, որովհետեւ անոնց տէրերը կամ վարիչները, մեր սեւ կամ խած աչքերու սիրուն համար չէ որ եկած են կրթելու մեր ուսանողները։

Արդ, այս ամէն առաւելութիւններով օժտուած Կեդր. Վարժարանը պատրաստ ու տրամադրելի կեցած ատենը, զարմանալի չէ՞ որ դեռ ծնողքներ կը գտնուին որ իրենց տղաքներրը օտար վարժարանները կը ղրկեն մեծագումար թոշակներ սիրայօժար վճարելով, եւ չատանալով երբեք համապատասխան արդիւնք։ Չի՞ վ կրնայ ըսել թէ մայրաքաղաքիս որ եւ է օտար վարժարանի ընթացաւարտ աշակերտ որեւէ առաւելութիւն կ'ունենայ Կեդրոնականի ընթացաւարտի մը վրայ, մինչ յայտնի է թէ զուտ հայեցի հարազատ կրթութիւնէ զուրկ մնալու պակասութիւնը անհրաժեշտ բաժին կ'ըլլայ տարբեր վարժարանի չբաղնաւորին։

Ցեռոյ յոյժ ցաւալի է տեսնել թէ թաղային նախակրթարաններէ ելլող ընթացաւարտներէ քիչերն են որ ուսմունքը կը չարունակեն երկրորդական վարժարանի մը մէջ, այլ չատերը բաւական կը համարին իրենց նախնական կրթութիւնը ուսմնիջապէս գործի մը կը սկսին։ Անչուշտ ամէն ընթացաւարտէ չի պահանջուիր անպատճառ բարձրագոյն ուսմանց ձեղի ծանօթ եղող թշուառականին դըլխուն մէջ։

—Ի՞նչ, գուշեց Թիպիւրս, Մալ...

—Կրո՛ղը տանի, ըսաւ Պոնէ, հիմա անդիի աշխարհը գացած է ան։ Ա՜հ, կրո՛ղ, որքա՜ն ծարաւ եմ։

Մալոյի սպանման լուրը դժնդակ սարսաւորութիւն մը ձգեց Թիպիւրսի վրայ։ Անտարակոյս ո եւ է կարեկցութիւն չզգաց այդ թշուառականին նկատմամբ, բայց մայր Բէրկիղէի վրայ խորհեցաւ, որ հակառակ իր զաւակը անիծելուն, պիտի արտասուէր անոր վրայ, մօր մը սիրտը միշտ կարեկից ըլլալով։

Հայր Պոնէ շնչմարեց Թիպիւրսի ճակատը մթագնող ամպը. ոտքի վրայ կենալու եւ չիյնալու համար՝ իր հրացանին փողին կրթնեցաւ։

—Եթէ ժամ մըն ալ դիմանայինք այդ ողորմելի ու հին դղեակին մէջ, ոչ մէկ աւազակ պիտի կրնար ազատել, ըսաւ Լըկոէլլօ։ Քիչ մը առաջ մարդոցս հանդիպեցայ ճամբուն վրայ։

—Լա՛ւ, լա՛ւ, ընդմիջեց Դատարկապորը. յետոյ կը պատմես քու չանատանելիս, բայց հետեւիլ, բայց հետեւողներուն ու չհետեւողներուն համեմատութիւնը տխուր գաղափար մը կու տայ մեր ծնողքներէն չատերուն դաստիարակութեան կարեւորութիւնը ըմբռնած ըլլալու աստիճանին վրայ, նկատի առնելով հանդերձ անտեսական կացութեան չատերու համար անհպատ պայմանները։ Եւ մինչ կեդր. վարժարանը հոն պատրաստ կը կենայ, չվայրեր ոչ օտարամոլութիւն եւ ոչ տնհարկի խնայասիրութիւն։

ՅԱՒՍԱՆ.

ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐ ՄԷՋ

Ամէն նոր բան որ եւրոպական ժողովուրդներուն մէջ ծնունդ կ'առնէ, կ'ուզենք զայն հիւրընկալել մեր մէջ աւելի կամ նուազ փութկոտութեամբ. աղէկ ըլլայ այն կամ զէշ՝ հաւասարապէս կ'ընդունինք մենք, առանց ընտրութիւն մը ընելու։ Պատճառը սա է որ ընտրութիւն ընելու կարողութիւնը չունինք դժբաղդաբար։ Թէ ինչո՞ւ այսպէս, յայտնի է արդէն իրողութիւնը, քանի՞ չարը բարիէն, յոռին լաւէն, գեղեցիկը ագեղէն, աղնիւը ոչ աղնիւէն, օգտակարը ոչ օգտակարէն զանազանելու, տարբերելու, որոշելու ընդծին եւ ինքնածին կարողութիւնը կը պակսի մեր քով։

Արդէն յայտնի իրողութիւն մըն է թէ ամէն ատեն մարդիկ աւելի իրարու նայելով կը զարգանան. այսպէս են նաեւ ժողովուրդները, վասն զի նախանձը որ ծնունդ կ'առնէ իրենց մէջ՝ զիրենք ընդարձակ եւ տեւական մրցումի մը կը դրդէ։ Նախանձը առաջին պայմանն է յառաջդիմութեան, անշուշտ լարի նախանձը հասկնալ պէտք է եւ ո՛չ թէ չար նախանձը՝ որ կործանում կը պատճառէ։

Եւ սակայն բանաւո՞ր է միթէ ամէն բանի ալ նախանձիլ։ Պէտք է որ ամէն ինչ որ օտարէն կուգայ զայն հիւրընկալենք, անտարակոյս ո՛չ, քանի որ մենք բնաւորութեամբ, բարքով, սովորութիւններով, եկեղեցիով եւ վերջապէս մէկ խօսքով՝ մեր անձին ինքնայատուկ կեանքով կը տարբերինք միւս ժողովուրդներէն։ Մարդիկ լաւ կ'ընեն եթէ երբեմն բնութեան ընդարձակ եւ ստուար գիրքէն օրինակ առնեն. բնութիւնը ամենամեծ ուսուցիչը կրնայ ըլլալ մարդոց. պէտք է մեր կեանքը իր ամբողջութեամբը ձեւուած եւ չափուած ըլլայ բնութեան օրէնքներուն վրայ եւ անոնց ուղղութեամբ ընթանայ։ Ամենքնիս ալ գիտենք թէ այրեցեալ գօտին մէջ գտնուած կենդանիները եւ բոյսերը չեն կրնար անշէ եւ ապրիլ սառուցեալ գօտին մէջ. այս ճշմարտութեան դէմ չեմ կարծեր որ մէկը համարձակի հակառակելու։ Ճիշդ այսպէս կրնանք խորհիլ նաեւ մարդոց սովորութիւններու մասին ալ։ Մենք սովորութիւններ ունինք, զորս ուրիշները չունին եւ փոխադարձաբար. բոլորովին իրարու հակառակ եղող սովորութիւններու տէր ժողովուրդներ կրնան միթէ նոյն բանը ընդունիլ միեւնոյն ատեն։ Իրաւ է թէ պատուաստումը կայ. վայրի ծառերը կը պատուաստուին պտղատու ծառերով, եւ սակայն ամէն վայրի ծառ տեսնուած բան է որ պատուաստուի. այսպէս նաեւ չի կրնար ամէն սովորութիւն պատուաստուիլ մերինին հետ, հոգ չէ թէ դարեր անցած ըլլան։ Ինչպէս թեթեւ մարդ մը, նոյնպէս թեթեւ նկարագիր ունեցող ժողովուրդ մը թեթեւ բան միայն կ'արտադրէ, այնպէս որ լուրջ մարդ մը կամ ժողովուրդ մը չընդունիր զայն եւ կը մերժէ բացարձակապէս։

Դաղափարներն ալ արտաքին կեանքի պայմաններուն պէս են, այնպէս որ չեն կրնար յարմարիլ ամէնուն ալ առհասարակ։ Նոյն իսկ միեւնոյն դասարանի աշակերտները միեւնոյն դաղափարները եւ կարծիքները չեն կրնար ունենալ, հոգ չէ թէ միեւնոյն դասատանդութեանց հետեւած ըլլան. պատճառը ծանօթ է, վասն զի մէկը տարբեր կը խորհի, միւսը տարբեր. իւրաքանչիւրը իր մտքին արամադրութեան համեմատ կ'ընդունէ իր կարդացածը։ Ասկէ անտարակոյս ծագում կ'առնէ վիճաբանութիւնը եւ հետեւաբար քննադատութիւնը։ Վիճաբանութիւն եւ քննադատութիւն միշտ գոյութիւն ունեցած են մեր մէջ եւ սակայն դժբաղդաբար երկուքն ալ — որոնք ուրիշ նորաձեւութիւններու պէս օտարներէն եկած են եւ կամ անոնց ազդեցութենէն անմասն չեն մնացած — ճշմարտապէս չեն ըմբռնուած մեր մէջ։ Վիճաբանութիւնը եւ քննադատութիւնն անհրաժեշտ են ամէն առն գաղափարներու, կարծիքներու եւ համոզումներու լուսաբանութեան համար։ Առանց վիճաբանութեան եւ քննադատութեան՝ մտքի ամէն արտադրութիւն մթին, անպտուղ, մշուշապատ եւ հետեւաբար անհասկնալի պիտի մնայ. անա թէ ինչո՞ւ համար քննադատներու գրքոյկները միշտ պոյծառ, դիւրահասկնալի, դիւրըմբռնելի են, փաստերու եւ ապացոյցներու վրայ հիմնուած են անոնց կարծիքները եւ գաղափարները։ Քննադատութիւնը մտքի ամէն արտադրութեան լուսաբանութեան պայմանն է։ Ամէն բանի մէջ, ամենաչնչին գրուածքի մէջ քննադատութեան ոգին անհրաժեշտ է։

Բայց մենք հասկցած ենք վիճաբանութեան եւ քննադատութեան նշանակութիւնը։ Դժբաղդաբար ոչ։ Եթէ երբեք այս կամ այն անհատը քննադատական ոգի մտցնէ իր գաղափարներուն եւ գրքոյկներուն մէջ, անմիջապէս անհաստատակերով կը մկրտենք զայն մենք ալ վիճաբանի եւ քննադատ կը սկսինք, բայց բոլորովին տարբեր ուրիշներու վիճաբանութեան եւ քննադատութեան եղանակէն։ Անանք չատ մեղմ կերպով կը վիճաբանին եւ կը քննադատեն, առանց անձնականութեան դպչելու, մենք ընդհակառակը կը վիճաբանինք եւ կը քննադատենք նոյն ժամուն իսկ անձնական խնդիրներ յարուցանելով, եւ կը վիրաւորենք զիրար ամէն տեսակ անվայել խօսքերով։ Մէկուն աղքատիկ ծնունդը պատճառ կ'ըլլայ որ իր ամէնէն բարձր եւ ազնիւ գաղափարները պսխարակուին, ուրիշ մը ամէն տեսակ խուլ հակառակութեան կը բռնուի, իրեն երեսին կը զարնուի իր ստորին ծագում ունենալը։ Մենք կը կարծենք որ վիճաբանութեան եւ քննադատութեան պայմանը անձնասիրութիւնը վիրաւորելն մէջ կը կայանայ։ Ո՛չ կոիւով, ո՛չ ալ վիրաւորիչ խօսքերով, ո՛չ հայհոյելով, ո՛չ պառռուտախօսութեամբ խնդիր մը կըրնայ լուսաբանուիլ։

Ամէն ժամանակ մենք կը մատնանշենք քննադատութեան մասին մեր ունեցած սխալ կարծիքը, առանց սակայն զայն ուղղել եւ սրբագրել ջանալու։ Դործին եւ գործողին բարձրութիւնը միայն ա՛յն պարագային երեւան կ'ելլէ, երբ մարդ իր քարոզածը կամ գրածը նախ եւ առաջ ինք անձամբ կը կատարէ. անա ասիկա կը պակսի մեր մէջ։ Կը քարոզենք՝ ինչ որ մենք չունինք. մէկը բարոյական կը քարոզէ առանց անոր ամենատարրական սկզբունքները ուսած ըլլալու, ունենալու եւ կատարելու։ Շատեր կրօնքը կը պաշտպանեն առանց գիտնալու թէ ինչ է իրենց կրօնքը, եկեղեցիի ջատագով կը հանդիսանան ուրիշներ, առանց եկեղեցի յաճախելու եւ անոր պատուէրները կատարելու երբէք։ Մէկը որ առաքինութիւն, աղնուութիւն, բարոյական չունի, ինչպէս կրնայ համարձակիլ առաքինութեան, ազնուութեան եւ բարոյականի վրայ խօսիլ։ Եւ սակայն մենք կ'ընենք, կը գրենք առանց ունենալու, կը քարոզենք առանց գործադրելու. «Նախ կոխէլլօ։ Ա՜հ, դուն ալ կ'ուզե՞ս դողնա՛լ խեղճ մարդոց փառքը։

—Օ՜ն, լա՛ւ, յարեց Թիպիւրս անհամբերութեամբ, եւ դնա՛ բաց օդին մէջ թափէ դինիդ։

—Հիմա սկսա՛ր այդ չնչոտով խօսիլ ինծի հետ, ըսաւ հայր Պոնէ բիրտ ձայնով մը։ Կրո՛ղ, հիմա խնդա՛նք քիչ մը. անփորձ պատանի, կեցի՛ր քեզի հետ կարգադրեմ գործս։

Դինիէն ու բարկութենէն խելայեղ՝ հայր Պոնէ իր մեծ թաւրը հանեց պատեանէն. բայց դեռ կոմսին վրայ չարձակած՝ Թիպիւրս առաջ նետուեցաւ եւ մէջքէն բռնելով Լըկոէլլօն դգեանեց զայն։ Հայր Պոնէ չկրցաւ ոտքի կանգնիլ այդ անա՞ւանէն եւ սկսաւ քննական արդա՞ր մարդոց քունով, որոնք դլխուներուն ալ յատուկ են։

ԻԲ.

Երբ հայր Պոնէ խոր քնոյ մէջ թաղուած էր, Թիպիւրս իր թեւերուն մէջ առաւ զայն, եւ խրթիթին դուռս հանելով՝ ժայռի մը ծերպին մէջ դրաւ։ Ցեռոյ խրթիթ դառնալով, ըսաւ կոմսին։

—Պարո՛ն, եթէ կ'ուզէք, մինչեւ գիշեր հոս կը մնանք։ Վախնալու բան չը կայ. ես կը սպասեմ իբր պահակ։ Ամենադիր մտանդի նշանին, ձեզ պիտի առաջնորդեմ այնպիսի քարանձաւ մը, որուն ես միայն ծանօթ եմ։ Գիշերը վրայ հասնելէն ետ՝ ձեզ պիտի առաջնորդեմ ձեր ուղղութեամբ։

—Շնորհակալ եմ, պարո՛ն, պատասխանեց երիտասարդը չնորհալի ձեւով։ Կ'ընդունիմ ձեր առաջարկը եւ կը խնդրեմ որ հաւատ ընծայէք իմ երախտագիտութեանս։ Մտադիր չի՞ Բոէթ–Բէյն դրդեակը երթալ։ ուր բարեկամներ ունիմ, եւ որոնց իմ պիտի կրնամ տեղեկանալ թէ ինչ եղած են բարեկամներս, որոնք խուճապի մատնուեցան, ի տես հանդգնութեանս։

—Բոէթ–Բէյն դրդեակը երկու մղոն հեռու կը գտնուի ասկէ, ըսաւ Թիպիւրս, ընդհանուր հոն պիտի հանենք, պարոն կոմս։ Ձեր կամքը կատարելով իմ պարտքս հաւատացած պիտի ըլլայ. բայց խիղճս հանդարտ չպիտի ըլլայ, եթէ ամէն ճիգ չթափեմ՝ ձեզ հասցնելու համար որ եւս կեանք ձեր մտադրած ձեռնարկէն։

—Պարո՛ն, բաւ կոմսը, Առաուծոյ եւ իմ սուրիս միայն խորհուրդ կը հարցնեմ։ Ցանկարծ աղմուկ մը լսուեցաւ դուրսը։ Թիպիւրս դուրս ելաւ եւ անմիջապէս ներս մտաւ աթաղօրեն։

—Ելանէ՛ս եկէք, պարո՛ն կոմս. ձեզի կը հետապնդին անտարակոյս, որովհետեւ քանի մը հիւսարներ այս կողմը կ'ուղղուին։ Ուրեմն ինծի հետեւեցէք։

Թիպիւրս ժայռերուն մէջէն առաջնորդեց կոմսը. խորտուրոտ տեղ մը կանգառաւ եւ կրանիթէ զանգուած մը վերցնելով լծակի մը միջոցաւ, երեւան հանեց լայն ձեղքուածք մը։

—Կրնաք ապահով ըլլալ թէ հոս ամէն հետապնդումէ դերծ պիտի մնաք։ Ներս մտէք ուրեմն։

Կոմսը ներս սպրդեցաւ. ձեղքուածքէն։ Թիպիւրս դոցեց զայն ու խրթիթ դարձաւ, ուր քանի մը հիւսարներ կը դտնուէին արդէն։

(Շարունակելի)

ԼՈՔՔ ԷՆՕ (72)

ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏԸ

ԻԱ.

Թիպիւրսի հետ ունեցած վերջին տեսակցութենէն ի վեր, հայր Պոնէ լաւ մը ճնչած էր. իր մռայլուն աչքերը, իր դէմքի գալուածքը երեւան կը հանէին իր դինովութիւնը։ Մնաց որ, վերջին վարպատրաստուած էր. վառօդին սեւցած իր ձեռքերը ապացոյց մըն էին թէ ինքը ալ մասնակցած էր կռուին։ Թիպիւրսը նշմարածին պէս, հայր Պոնէ աջ ձեռքին հակառակ կողմը գլխին տարաւ եւ երկու կլիթիքներու մէջտեղ ըսաւ.

—Ձեր յանձնարարութիւնը կատարեցի, զօրավա՛ր։

—Ի՞նչ յանձնարարութիւն։

—Այն գնդակի հարուածէ մասին, որուն վրայ ասկէ առաջ ինծի խօսեցաւ Ձեր վսեմութիւնը։

—Ցեռո՞յ։

—Այդ գնդակը հիմա տեղաւորուած է

—Պարո՛ն, բաւ կոմսը, Առաուծոյ եւ իմ սուրիս միայն խորհուրդ կը հարցնեմ։ Ցանկարծ աղմուկ մը լսուեցաւ դուրսը։ Թիպիւրս դուրս ելաւ եւ անմիջապէս ներս մտաւ աթաղօրեն։

—Ելանէ՛ս եկէք, պարո՛ն կոմս. ձեզի կը հետապնդին անտարակոյս, որովհետեւ քանի մը հիւսարներ այս կողմը կ'ուղղուին։ Ուրեմն ինծի հետեւեցէք։

Թիպիւրս ժայռերուն մէջէն առաջնորդեց կոմսը. խորտուրոտ տեղ մը կանգառաւ եւ կրանիթէ զանգուած մը վերցնելով լծակի մը միջոցաւ, երեւան հանեց լայն ձեղքուածք մը։

—Կրնաք ապահով ըլլալ թէ հոս ամէն հետապնդումէ դերծ պիտի մնաք։ Ներս մտէք ուրեմն։

Կոմսը ներս սպրդեցաւ. ձեղքուածքէն։ Թիպիւրս դոցեց զայն ու խրթիթ դարձաւ, ուր քանի մը հիւսարներ կը դտնուէին արդէն։

(Շարունակելի)

սական բան մը չէ. տեսական բարոյականներէն զգուշանալ կը սովրեցնենք մենք։ Ինչպէս քննել ողաքը իրենց կեանքին, իրենց գործերուն մէջ։ Կարելի է Յուլիս մեկէ մինչև Յուլիս 8 առաջ բերել այնպիսի կացութիւններ՝ որոնց մէջ իւրաքանչիւր տղայ իր ունեցած բարոյականը ապրի։ Պիտի ըսուի անտարակոյս թէ՝ տղոց վարքին տեսակը կ'որոշուի անոնց՝ ամբողջ տարիշրջանին մէջ անցուցած կեանքին ծանօթութեամբը, զոր մանաւանդ մեր ազգականութիւնը մեզի տուած ըլլայ։ Լաւ ուրեմն. եթէ բարոյականին համար այսպէս է, տրամաբանական չէ՞ նոյն բանը ըսել նաեւ միւս ուսմանց համար,—որ, ըսինք արդէն, բարոյականին պէտք է յանգին,—եւ խուսափած ըլլալ այսպէս վերջնական կարեւորութիւնը ընծայելէ հմտութեան, եւ այս ձեւակոր թեկնածութիւնը տղոց ընելէ։

Բայց քննութիւններու բարձմամբ սոսկ այդ թեկնածութիւնն ընելէ չէ՞ որ պիտի խուսափի մարդ։ Դարձեալ նոյն պիտի նպատակը նշանակուած է այակերտին, ինչ պիտի նպատակ որ անուղղակի տրուած է անոր՝ թիւերուն գոյութեամբը։ Տղուն առօրեայ ջանքը թիւը կը նպատակէ. եւ տարեկան ջանքն ալ քննութեանց յաջողութիւնը։ Լուսաւորուած մտքին ներքսատուկ ու խղճային գոհունակութիւնը բացակայ է միշտ։ Դաստիրակութեան սխալ հասկացումը հոս ալ կը տիրէ անաւարիկ։ Ներքին մարդը չենք ուզեր պատրաստել. չենք տեսներ զայն։ Մեր բոլոր դրութիւնները կոյր են. մեր տուած կրթութեան ո՛չ մէկ կէտը հիմնական կերպով ազնիւ ներգործութիւն մը ընելու կարող է։ Ինքի խաղաղութիւնը (sérénité), եւ մտքի պայծառութիւնը (sérénité) առարկայ եղած չեն մեր դաստիրակութեան գործին, այսինքն ողոց երջանկութիւնը մոռցած ենք պատրաստել, մեր ջանքը տղոց կեանքին ազնուացմանը չի ձգտիր. չեմ գիտեր թէ ի՞նչ բանի կը ձգտի ուրեմն։ Ուրիշ նպատակ մը կայ արդեօք։ Քննութեանց մէջ յաջողելը. բարձրագոյն թիւն ու մրցանակը չահիլ. սակայն դիպին փառասիրութիւն չունին մեր աչակերտները, ուստի իրենց ապագայ կեանքին մէջ ուրիշ փառասիրութիւն չպիտի ունենան, բայց եթէ չուկայի, հրապարակի, ընկերական այն նամանակն ու անանձական առաւելութիւններ՝ որոնցմով նպատաւորուելէ կամ զարգարուելէ ո՛չ մէկուն հոգին կ'ուզենայ։

Մենք այնպէս կը դատենք թէ քննութեանց գոյութիւնը չէ թէ պարզապէս անտանելի ու վնասակար, այլ նոյն իսկ անբարոյական բան մըն է, ցորչափ նոյն իսկ ակամայ գրգիռ մըն է սխալ ու ողորմելի փառասիրութեանց, մշակում մը անայլասէր եսասիրութեան, ուրիշներէն գերազանց դառնալու կամ եղած ըլլալու անիրիզ կամ ստորին ըլլալու մահացու դիտակցութեան քաջալերում մը։—Թողէք այլ եւս քննութեանց միւս ներգործուն անպատեհութիւնները, որոնցմէ է այն անհրաժեշտ անարդարութիւնը զոր յեղեցուցինք թիւերուն առթիւ,—եւ որոնցմէ՝ նաեւ կարելի է բղխեցնել քննութեանց հարկին ստութիւնը։ Ամէն ոք գիտէ թէ տարեշրջանին «փայլուն» աչակերտներէն ոմանք ինչպէս յանկարծ կապզող տկարներ, չիմացող ամէն բան մոռցած ապիկարներ կը դառնան քննութեանց մէջ։ Ի՞նչ թիւ կը տրուի այդպիսիներուն. տղուն ամբողջ տարեւան մէջ ցուցացած կարողութեան յայտարար թիւը, թէ քննութեանց պահուն ներկայացած անկարողութեան վայել թիւը։ Եթէ մանաւանդ առաջին պարագա՛ն յարգուելով բարձրագոյն թիւ մը առնէ տղան կը նշանակէ թէ քննութեանը բացարձակապէս անօգուտ բան մըն է։ Եթէ մանաւանդ երկրորդ պարագային տրուի կարեւորութիւնը, եւ ստորին թիւ մը ստանայ տղան, կը տեսնուի թէ ո՛րքան չարգործ բան մըն է քննութիւնը։ Իսկ երբ միջին թիւ մը տրուի՝ երկու պարագաները միանգամայն յարգելով, ըսել է թէ անխելք բան մըն է քննութիւնը, քանի որ երկու պարագաներուն ալ միեւնոյն կարեւորութիւնը կուտայ, տարբերջանին ընդհանուր վիճակը եւ քննութեան մասնաւոր վիճակը հաւասարակշիռ, համազօր կը դանէ։—Այս ուղղութիւններով խորհիլ չարուն մեր ընթերցողին ձգելով, համաձակօրէն կ'ըսենք թէ ինչելի սոսկորութեանց կարգն են քննութիւններն ալ, եւ թէ վկայականները կրնան լոկ սա ծանօթութիւնը պարունակել թէ վարժարանին բոլոր դասընթացքները տեսած է աշակերտը։ Բոլոր դասաւանդութեանց այն ձեւերը զորս կը պահանջենք, լիուլի կը պատրաստեն այս պարզութեան, վասն զի անոնցմով՝ ընթացաւարտը հարկ է ըմբռնել մտքով լուսաւորուած, եւ բարոյականով զարգացած պատանի մը։

Տ. Զ.

ԿԵՂՐ. ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈՒԼԷՆ, ԱՅՆԹԱՊ

Սոյն Գուլէնը պիտի սկսի Սեպտ. 10էն։ Գուլէնին դիրքը գեղեցիկ է, եւ ջուրն ու օդը առողջարար։ Ուսանողներու բարոյականին մեծ խնամք կը տարուի։ Կրօնական մթնոլորտը յոյժ վատնելի է։ Ընթացաւարտներուն հանրութեան մէջ վայելած գիրքն ու ազդեցութիւնը Գուլէնին ոսմնալաւ յանձնարարական են։ Դասերու յայտագիրը անցեալ տարի աւելի բարւոքեցաւ։ Ուսանողութեան եւ կերակուրի համար 10 օսմ. ոսկի կը պահանջուի։ Իրենց դաւակները Գուլէնէ զրկելու փափաքողները ընդարձակ տեղեկութիւն եւ ուսմանց յայտագիրը ստանալու համար հրման դիմել հետեւեալ հասցէին։

Այնթապ Մ. Մէրիլ,
841 5—5

Արտաքին Լուրեր

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Թագաւորութենին եւրոպական փոդոցներու մէջ. — Osar մամուլին կարծիքը. — Ճաքոն։

Լանտոն, 10 օգոստոս.—Երէկ քանի մը թերթեր արիւծներ պատահեցան, բայց ոչ մէկը ծանր հետեւանք մը ունեցաւ։ Ժողովուրդը մեծ ուրախութեամբ անցուց երէկուան պատմական օրը։ Փողոցներուն մէջ այսօր ալ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր, մանաւանդ ստուար բազմութիւն մը կար Ջըքինկէմի պալատան առջեւ։ Իրիկուան ժամ 5ին Կալլէսի իշխանին տղաքը կառքով դուրս եկան։ Նաւապետ համազգեստ կը կրէին եւ զինուորական բարեւ կու տային։ Ժողովուրդը համակրական արտայայտութիւններ ըրաւ։ Քանի մը վայրկեան վերջը Բաս Մաքմէնի պալատան առջեւէն անցաւ. կառքով, բայց ժողովուրդը չէր ճանչնար զայն, որով համակրական արտայայտութիւն չըրաւ։ Դիրքերը շատ մը չենքեր նորէն լուսաղարդուած էին։ Թագաւորը վաղը, նախարարաց Խորհուրդ մը պիտի գումարէ, որուն ներկայ պիտի գտնուին հրաժարեալ նախարարները եւ անոնց յաջորդները։

Պրիւսէլ.—Հոլանտական մամուլը մինչեւ հիմա շատ բան մը չգրեց Խուտարա Լ.ի թագադրութեանը մասին. միայն ապրողութիւններուն նկարագրութիւնները հրատարակեց։ Ռոթերտամի թերթ մը յայտարարեց թէ Անգլիոյ մէջ խրախճանութիւններ պիտի կրնան մղել նախարարութիւնը աւելի ընդարձակել ընդհանուր ներումը, որպէս զի հարաւային Ափրիկէի ըմբոստները ալ օգտուին։

Հռոմ.—Իտալական մամուլը համակրական հրատարակութիւններ կ'ընէ թագադրութեան առթիւ։ Ամենէն կարեւորն է կէս–պաշտօնական Թրիպունան դրածը։ Այդ թերթը, դարձ մը ի վեր Անգլիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերութեանց պատմութիւնը ընելով, դիտել կու տայ թէ Իտալիոյ մէջ պաշտօնավարող օտարազգիներէն Անգլիացիները կան՝ որոնք գանդատի տեղի չեն տուած բնաւ։ Թրիպունա կը յարէ.—«Դիւանագիտական համաձայնութիւնները իտալական ղղացումներուն բնաւ կարողը ցընել պիտի չտան՝ իրենց անկեղծ մտերմութեան հանդամանքը հանդէպ Անգլիոյ. նաեւ մոռցնել պիտի չտան Իտալիոյ իր պարտքը այդ երկրին նկատմամբ, որ Իտալացիներուն մեծ գոհունակութիւն պատճառելով, յաղթական եւաս պատերազմէ մը՝ որ ուրիշ շատ մը ազգեր կըրնար կործանել։

Պերլին.—կէս–պաշտօնական Նորս Տոյչէ Ակկեմայնէ Զայթունկի ուրբաթ օրուան յայտնած սիրալիր զգացումները տկար արձագանգ մը կը գտնեն գերման մամուլին մէջ։ Մէկ քանի թերթեր կը մաղթեն որ Խուտարա թագաւորը երկար տարի։ Բոսք անհրաժեշտ կը դատէ յիշել հարաւային Ափրիկէի դատն պատերազմը։ Բոսք ասպէս կ'ուսարաւ իր խօսքը.—«Եթէ Խուտարա թագաւորին օրով Անգլիա ջանայ բուժել հարաւային Ափրիկէի մէջ իր բացած վէրքերը եւ արդէն այնքան կինոներ ու մայրերու արտասուքներ, օտար երկիրներու մէջ վերստին պիտի չհի այն ազդեցութիւնը՝ զոր կրնան իրեն ապահովցնել Անգլիոյ ժողովուրդին լաւ յատկութիւնները։»

Թոքիօ.—Ճաքոնի բոլոր լրագիրները կը հրատարակեն Անգլիոյ թագաւորին ու թագուհիին կենդանագրերը. նաեւ խիստ համակրական յօդուածներ թագադրութեան մասին։ Ճաքոնի թերթերը կ'ըսեն թէ անշուշտ երկինքը կը պահպանեն Անգլիան, քանի որ անոր վրայ ծանրացած ազէոը չուտով անհետացաւ։ Կը գուշակեն թէ Անգլիոյ մեծութեան զարգացումը՝ որ Եդիսպոեթ թագուհիին օրովը սկսած եւ Վիքթորիա թագուհիին օրովն ալ իր դագաթնակէտը հասած է, նոր զարկ մը պիտի ստանայ Խուտարա թագաւորին օրով։ Ճաքոնի թերթերը կը յարեն.—«Խուտարա թագաւորին օրով արդէն պատմական երեք մեծ դէպքեր պատահեցան. Ս. Բրիտանական Տէրութեան միացումը, Բ. Հարաւային Ափրիկէի մէջ խաղաղութեան վերահաստատումը եւ Գ. Անգլեւճարոնական դաշնադրութիւնը։»

ԶԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ողողումներ Զան–Թունկի մէջ. — Գերմանական զիծը. — Բինիկեռուն բողոքը. — Առեւտրական դաշնադրութիւնը։

Շանկայ, 10 օգոստոս.— Վերջերս Բիաօ–Զէուի, Բաօ–Նիի եւ Ուէյ–Հսիէնի մէջ պատահած ողողումները մեծամեծ վնասներ հասուցին գերմանական երկաթուղիին Զան–Թունկի մէջ։ Այդ պատճառով բնիկ ժողովուրդն ալ շատ նեղուեցաւ։ Զինուորները կ'ըսեն թէ երկաթուղիին ճամբաներուն մէջ ջուր երթալու համար տեղ չգտնուելուն հետեւանքով էր որ իրենց գիւղերը ողողուեցան։ 1899ին եղած այդ տեսակ բողոքներ էին որ անկարգութեանց եւ զսպողական արշաւախումբերուն առաքման պատճառ եղան։

—Առեւտրական չրջանակներու մէջ տակաւին չստացան Սբր Ճ. Մաքքէի դաշնադրութեան վաւերական օրինակը, թէեւ ընդհանուր խմատին վրայ տեղեկութիւն հաղորդուեցաւ անգլեւէնական Ընկերութեան դումարման առթիւ։ Ուստի դժուար է դնահատում մը ընել այդ դաշնադրութեան մասին. բայց մամուլը որ բաց նաւանանգիստները բնակող օտարներուն գրեթէ ընդհանուր կարծիքին արձագանգն է, կ'ըսէ թէ օտարներու արտօնավարները բնակող օտարականներուն սպառման վերաբերեալ ապրանքներուն մաքսերը աւելցնելու ծրագիրը ո՛չ անհրաժեշտ է եւ ոչ արդար։ Դիտել կը տրուի թէ այդ յաւելումը, սկզբունքով, փոխարինութիւն մը պիտի ըլլայ Զինու. ներքին մաքսին ջնջմանը համար։ Այդ կարգի տարանքները մինչեւ հիմա մաքսի դերեր էին։ Այդ բողոքները անոր համար արժէք ունին որ Սբր Ճ. Մաքքէի նախապէս ըրած առաջարկութեանց համաձայն, այդ տեսակ տարանքները նոր մաքսի մը ենթակայ պիտի չըլլային։

ՌՈՒՍԱՅԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Քաղաքական արդիւնքները. — Կարծիքի պարզ փոխանակութիւն.—Ընդհանուր խաղաղ տրեան համար։

Քէօլն, 10 օգոստոս.—Քէօլնիշէ Զայթունկի Պէրլինէն հաղորդուած կէս պաշտօնական զեկոյց մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Ռէվալի մէջ քաղաքական կարգադրութիւն մը չէ կնքուած։ Երկու կայսրերը եւ անոնց նախարարները, իրենց տեսակցութեանց միջոցին, բացարձակ մտադրութիւն յայտնեցին երկու տէրութեանց զօրութիւնը ծառայեցնելու՝ երկու երկիրներուն խաղաղ զարգացմանը։ Ընդհանուր քաղաքականութեան տեսակէտով, անգլին արդիւնք մըն է այն պարագան թէ որ եւ է արգելք չկայ դոյութեանը միջազգային բարեկամական յարաբերութեանց զանազան տէրութիւններու, թէ՛ Երրեակ եւ թէ Երկեակ Զինակցութեանց պատկանող։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Լուիսաս Մէյերի մահուան առթիւ. — Պոեր զօրավարին եւ Պ. Զեմպրլէնի տեսակցութիւնը. — Յաւակցութիւն. — Հանիերը եւ աշխատաւորները. — Պ. Զեմպրլէնի ուղղուած առաջարկ մը։

Լոնտոն, 10 օգոստոս.— Պոեր զօրավար Լուքաս Մէյերի մարմինը դմռուելով Բրէթորիա պիտի փոխադրուի, ուր պիտի թաղուի։ Փոխադրութիւնը տեղի պիտի ունենայ Լուի Պոթա զօրավարին ժամանումէն յետոյ։ Ինչպէս յայտնի է, Պ. Բրիւկէր հերքել տուաւ այն զրոյցը թէ չատ ցուրտ ընդունելութիւն մը ըրած էր հանգուցեալ պոէր զօրավարին։ Բրքի Պիօ լրագրին Լոնտոնի թղթակիցը հաստատեալ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Լուքաս Մէյերի եւ Պ. Զեմպրլէնի միջեւ տեղի ունեցած տեսակցութեան մասին.—«Բոլորովին ստոյգ աղբիւրէ մը կ'իմացամ թէ նոյն ինքն զօրավար Լուքաս Մէյեր տեսակցութիւն մը խնդրած էր Պ. Զեմպրլէնէն, պոէր տարադրեալներու մասին միջնորդելու համար դաղթային նախարարին մօտ. Պ. Զեմպրլէն ճաշի հրաւիրեց զայն. ճաշէն յետոյ մօտակայ սենեակ մը դացին, սիկառ մը ծխելու համար։ Այդ տեսակցութեան միջոցին էր որ պոէր զօրավարը դիտել տուաւ Թրանսվալի եւ Օրանժի պատերազմներուն եւ միւս պոէր տարադրեալներուն ներքսայի մէջ ունեցած կացութիւնը, ինդրելով որ թոյլատրութիւն ըլլայ անոնց՝ Հարաւային Ափրիկէ դառնալու։ Բայց Պ. Զեմպրլէն պատասխանեց թէ չէր կընար միեւնոյն կերպով վարուիլ այն Պոէրներուն հետ՝ որոնք պրիտանական պատերազմի դաշտին վրայ եւ դարձեալ այն Պոէրներուն հետ՝ որոնք Եւրոպա փախան, փոխանակ իրենց երկրակիցներուն պէս վճանդի դիմադրելու։

Պրիւսէլ.— Անգլիական քանի մը պետական ծանօթ անձնաւորութիւններ եւ սպաներ, Լորտ Լանստաուն, Լորտ Ռիչէրդ, Լորտ Ռոպերթս եւ Ճրէնչ զօրավարը ցաւակցութեան հեռագիր ուղղեցին տիկին Լուքաս Մէյերի։

—Սառնաթորթի ընկերվարական կուսակցութիւնը, առանձ մը ի վեր կը պահանջէր որ Թրանսվալի անգլիացի աշխատաւորներուն համար դառական երաշխաւորութիւններ ձեռք բերուէին, զորս ունէին անոնք պոէր կառավարութեան օրով։ Պ. Զեմպրլէն պաշտօնապէս պատասխանել տուաւ թէ կը փափաքէր դիտնալ այն կարգ մը առանձնաշնորհումները, որոնց տէր եղած էին բրիտանական հպատակները, պոէրական լուծին տակ։ Ընկերվարական կուսակցութիւնը պարզեց այդ առանձնաշնորհումները, իսկ Պ. Զեմպրլէն չպատասխանեց։ Աւասիկ ընկերվարականներուն պատասխանը.— «Թանի որ այդ առանձնաշնորհումները անդիտանալ կը ձեւանան, հոս հակիրճ կերպով կը պարզենք։ Թրանսվալի հանրապետութեան սպիտակամորթ գործաւորներուն թոշակները երկու անդամ աւելի բարձր էին քան Ֆիմպրլի սպիտակամորթ գործաւորներունը, այս վերջին քաղաքը անգլիական սահմանքներուն մէջ ըլլալով։ Քոնսոլիտէյթիը Կոլսեֆիլտ ոսկեհանքի Ընկերութեան վարչիները 1899 նոյեմբեր 14ին Զէրթրբրսի կոմէ դումարուած միթինկին մէջ յայտարարած եւ քանիցս կրկնած են թէ իրենց բոլոր դիրքերը պիտի թափեն օրէնք մը ձեռք բերելու համար, որպէս զի այդ օրէնքին համաձայն սպիտակամորթ գործաւորներուն թոշակը նուազի եւ կամ թէ անոնք բռնադատուին ոսկեհանքերուն մէջ չաշխատելու (չատ բարձր տուրքեր դնելով եւ կամ ուրիշ նմանօրինակ միջոցներով), անոնց տեղ վարձելով բնիկները՝ աւելի երկար աշխատցնելու համար զանոնք, նուազ թոշակներով։ Բնակարար բնիկներու աշխատութեան այն մրցումը դրամատէրերու փափաքած արդիւնքը առաջ պիտի բերէր ի մասին սպիտակամորթ գործաւորներու թոշակներուն։ Պոէր վարչութեան օրով, օրէնք մը քուէարկուած էր, որուն համաձայն, գործաւորներուն հարիւրին 50 միայն արտօնուած էին կիրակի օրերը աշխատելու հանքերուն մէջ։ Թրանսվալեան օրէնքը չատ լաւ կը պաշտպանէր գործաւորները, արկածի պարագային։ Իսկ պայմանագրութեանց վաւերացման մասին հրատարակուած օրէնքը կը թողարէր ջնջել այն ամէն խարեպատիր պայմանագրութիւնները, որոնք Եւրոպայի մէջ կնքուած էին գեւ գործաւորը տեղւոյն վրայ չքննած իրեն եղած խոստումներուն արժէքը։ Աշխատութեան վրայ կատարուած վերին հսկողութիւնը չատ լաւ կազմակերպուած էր պոէր կառավարութեան կողմէ։ Վերջապէս, 1899 սեպտեմբեր 12ին, պատերազմին յայտարարուելէն սամ մը առաջ, Բէյթորիայի Խորհրդարանը երկու երրորդ մեծամասնութեամբ կը քուէարկէր օրական ութ ժամուան աշխատութիւն Թրանսվալի բոլոր հանքերուն եւ տարազատրծարաններուն մէջ։ Ասոնք այնպիսի առաւելութիւններ էին, որոնցմէ մասնաւորաբար կ'օգտուէր գործաւոր դասակարգը, բայց կային ուրիշ առաւելութիւններ ալ, որոնք թէ՛ աշխատաւորներուն եւ թէ ժողովրդեան օգտակար կ'ըլլային։ Այսպէս վերանութեան սեռինէն կատարեալ իրաւունքը ի մասին ոճրագործական արարքներու, 1858ի Հիմնական Օրէնքին հաստատումէն ի վեր դոյութիւն ունէր։ Անգլիոյ մէջ բոլորովին տարբեր է։ Կարգ մը իրաւունքներու մասին եղած սեղմումները նուազ խիստ էին Թրանսվալի մէջ քան որչափ Անգլիոյ մէջ, առանց մէջը հաշուելու Իրլանտան։ Ուրիշ օրինակներ ալ կրնան տրուիլ, բայց ասոնք կը բաւեն ցոյց տալու համար թէ օրէնքները եւ ընդհանուր պայմանները—մանաւանդ անոնք որ աշխատաւորները կը չահագրգռեն—չատ աւելի լաւ էին պոէր վարչութեան օրով քան թէ մինչեւ հիմա մեր երկրին մէջ ի գործ դրուած օրէնքները։ Կը վախնանք որ անգլիական վարչութեան ներքեւ, որ դրամատէրներու վարչութիւն մըն ալ պիտի ըլլայ, կեանքի պայմանները՝ ալ աւելի չվատթարանան Թրանսվալի աշխատաւորներուն համար։ Արդարեւ, այնպէս կը թուի թէ Հարաւային Ափրիկէի մէջ հիմա տիրապետող դրամատիրական շահերը պիտի կրնան ձեռք ձգել իրենց փափագը։ Այն չահարդրդումը զոր ցոյց պիտի տար մեր առաջարկին նկատմամբ, կը թողարէ մեզ յուսալ թէ պիտի ուզէք ձեր մեծ ազդեցութիւնը ի գործ դնել հակառակ ուղղութեամբ մը։»

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Նախարարութիւնը.— Պ. Սակասթայի նիրատարանը.— Անձնական տարութիւնը.— Ցաւորդը։

Մատրիտ, 10 օգոստոս.—Սպանիոյ մայրաքաղաքին քաղաքական չրջանակներուն մէջ զանազան կարծիքներ կը յայտնուի նախարարապետ Պ. Սակասթայի հրաժարման լուրին վրայ։ Այդ լուրը զոր քանի մը թերթեր հրատարակեցին, կէս–պաշտօնական եւ նախարարական լրագիրներուն կողմէ չհերքուեցաւ։ Իրաւ է. որ բաւական առնել ի վեր յայտնի էր որ Պ. Սակասթա, առողջական անանպատ վիճակին բերմամբ, պիտի հրաժարի եւ թէ մայր թագուհիին թեկնածուներուն վրայ միայն հաւանած է չարունակել իր պաշտօնը։ Ինչ որ ալ ըլլայ, սակայն, Պ. Սակասթայի նման անձնաւորութեան մը հրաժարականը բաւական կարեւոր է, եւ արդարեւ անոր հետեւանքները ամէն տեսակէտներով նկատողութեան կ'առնուին եւ զանազան ենթադրութիւններու պատճառ կ'ըլլան։ Կը կարծուի թէ պանպանողական կուսակցութիւնը իշխանութիւն անցնի՝ նախագահութեամբ Պ. Սիլվէյայի։ Հողներ ալ կան թէ հիմակուան ներքին գործոց նախարար Պ. Մորէթ, չափաւորապատակներու կուսակցապետը, նախարարապետ պիտի ըլլայ, բայց ատիկա այնքան հաւանական չերեւար։ Աստանք, սակայն, ենթադրութիւններ են։ Կարեւոր իրողութիւնը այն է թէ Պ. Սակասթայի պաշտօնէ քաշուիլը բաւական կարեւորութիւն ունի՝ ոչ միայն Մատրիտի քաղաքական չրջանակներուն այլ այն ամէն կառավարութեանց համար, որոնք կ'ուզեն որ թէ՛ բարեկարգութիւն եւ թէ խմաստուն վարչութիւն մը տիրէ Սպանիոյ մէջ։

ԼՈՆՏՈՆԻ ԴԱՀԼԻՃԸ

Նախարարական փոփոխութիւնը.— Դահլիճին նոր անդամները.— Լորտ Ռիճմոնտ կարծիքը

Լոնտոն, 10 օգոստոս.—Անգլիոյ նախարարութեան մէջ կատարուած փոփոխութեան առթիւ Լոնտոնի գրեթէ բոլոր լրագիրները նպաստաւոր կարծիք կը յայտնեն։ Թայմզ այնպէս կը կարծէ թէ այդ փոփոխութիւնները ընդհանուր հաւանութեան պիտի արժանանան. մասնաւորաբար կ'ուրախանայ Պ. Ռիչիի անուանմանը վրայ՝ իբրեւ երիտասարդ նախարար. նաեւ Պ. Ճորճ Ուիտէմի դանլիճին մէջ մտնելուն համար։ Թայմզ կը խոստովանի արտաքին գործոց խորհրդական Լորտ Բրանպոմի կարողութիւնը, բայց կը կարծէ թէ նախարարական ուրիշ պաշտօնի մը մէջ աւելի մեծ ծառայութիւններ կրնայ մատուցանել։ Մորնինկ Բոսթ կ'ըսէ.—«Այդ փոփոխութիւնները իրենց ամբողջութեանը մէջ նոր ոյժ մը պիտի տան նախարարութեան, մանաւանդ Երեսփ. Ժողովին առջեւ։» Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ թէ ընդհանուր վճռութիւնը չատ պիտի չաւելնայ այդ փոփոխութիւններով։ Սթանտարտ անկասկած կը դտնէ այդ փոփոխութիւնները եւ կ'ըսէ թէ առժամեայ են. յետոյ կը յարէ.—«Ապացոյցը այն է թէ նախարարութեանց մէկ քանին երկրին ներկայացուցիչներ ունին Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Ատիկ դատ կարեւոր բան մը չկայ դահլիճին կազմութեան մասին եղած փոփոխութիւններուն մէջ»։ Ուրիշ լրագիրներ ալ նպաստաւոր կը խօսին եւ կ'ըսեն թէ ներկայ պարագաներուն մէջ ատիկ աղէկը ընել կարելի չէր։

ԿԻՐԱԿԻՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Կիրակին չբնակուողներուն դեմ գանգատ.— Կիրակի or կատարուած հաւաքումները։

Լոնտոն, 10 օգոստոս.—Քանի մը տարիէ ի վեր, անգլիացի բարեպաշտ հողիներ կը գանգատին թէ կարգ մը աշխարհիկ անձեր անխտութեամբ սուրբ չեն պահեր կիրակին։ Բողոքը զբօսական կառաքմամերուն եւ հանրային նուագահանդէսներուն դէմ չէ այնքան օրքան ընդհանրացած սովորութեան դէմ, որով շատ մը աշխարհիկ անձեր Տէրոջը օրը հաւաքումներ կը կատարեն եւ իրենց բարեկամները կը հրաւիրեն։ Բաւական ատեն բողոքող չգտնուեցաւ, բայց հիմա աշխարհականներուն մէջ շարժում մը սկսած է ի նպաստ կիրակի օրուան հանգստանան եւ տէրունական պաշտաման։ Կիրակին սուրբ պահելու Ընտանեկան կանոնագրութիւնը կը գտնուի Պ. Թոմաս Բիլնկսթոթ. արքունիքը, բանակը, եւ համալսարանները համակարծիք են։ Կը մնայ տէրերը համոզել որ ծառաներուն ալ հանգիստ տան, իրենց կրօնական պարտաւորութիւնները կատարելու համար։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Վենետիկի շեմքերը.— Քննիչ յանձնաժողովը.— Վիլհէլմի եւ Պասսանոյի մէջ։

—Ամեն կողմ խարխուլ շեմքեր։

Հռոմ, 10 օգոստոս.—Վենետիկի թագաւորական նոր յանձնաժողովը փութով առաջ կը տանի հարաւային շէնքերու քննութիւնը։ Սան–Մարկոյի զանգակատան վրայ նոր ձեղքուածքներ չտեսնուեցան. բայց ծանրութեան մէկ մասը վար կ'առնուի. հիմա նեցուկներ կը դրուին, փչելու վտանգ սպառնացող մասը անվտանգ վար անելու համար։ Սան–Մարպոպէի զանգակատունն ալ փչելու վտանգ սպառնալուն համար չբջակայ տուները վար առնուեցան։

—Վիլհէլմէն կը գրեն.—Այսօրերս մայր եկեղեցիին մէջ կատարուած քննութիւնով մը հակոյնեցաւ որ ձեղքուածքները կը չատնան միչտ եւ թէ խիստ տիպրազական պէտք կայ անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք առնել, որպէս զի այդ չենքն ալ Սբ. Մարկոսի զանգակատան վիճակին չըլլայ։ Թորրէ տի Բիսոծցա, 84 մեթր բարձր, եւ որուն քառակուսի հիմը լաւ չնուած է, 90 սանթիմեթրի չեղում մը ցոյց կու տայ. բայց այդ չեղումը երկար ատենէ ի վեր պատճառ ըլլալով հիմա չի կարծուիր որ այնքան կարեւորութիւն ունենայ։ Սէն–Լօրանի եկեղեցին, որ լոմբարատոն ոճին ամէնէն հին ու դուռ արտադրութիւնն է, ողբալի եւ նոյն իսկ ծանր կացութեան մէջ կը դտնուի։ Ուստի յանձնաժողովը անհրաժեշտ կը դատէ զգուշական միջոցներ ձեռք առնել, մանաւանդ հիմերէն։

—Գասսանոյի մէջ որոշուեցաւ վար առնել Տէլ Կրանիէ հին զանգակատունը, որ փչելու վտանգ կը սպառնայ։ Այդ խարխուլ վիճակին մէջ անցեալին չենքերը չեն որ կը դտնուին. արդարեւ Վալպասայի կամուրջը քննելու պաշտօն ունեցող ճարտարագէտները որոշեր են փութով վար առնել զայն։ Այդ կամուրջը հեղեղի մը վրայ չինուած է 75 մեթր բարձրութեամբ եւ ունի 130 մեթր երկայնութիւն։

ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐԻ ՄԸ ԴԵՐԵԶՄԱՆԸ

Պ. Մաքքէի դամբարանը Կրինուուտի մէջ. Իսլանական շեմքի մը.— Մեկուկես միլիոն Ֆր. արժէք։

Բարիզ, 10 օգոստոս. — Նիւ–Եորքի մօտ, Կրինուուտի մէջ կը դտնուի այն դամբարանը, ուր պիտի փոխադրուի մարմարտէր Պ. Մաքքէյ։ Աշխարհի ամէնէն զեղեցիկ դերեզմանն է։ Ամբողջ ծախքն է մէկուկէս միլիոն Ֆր։ Դերեզմանը սարաւանդի մը վրայ չինուած է, Ցրդ փողոցին մօտ, դերեզմանատան մուտքին վրայ։ Կրանիթի քարէ չինուած է Մալթայի խաչի ձեւով, որուն վրայ յունական խաչ մը կայ։ Դերեզմանին իւրաքանչիւր անկիւնին վրայ զետեղուած են անագապղինձէ արձաններու խումբեր որոնք կը ներկայացնեն Տիրութիւնը, Հաւատքը, Կեանքը եւ Մահը։ Խաչին եւ սիւներուն վրայ դնուած քանդակներէն զատ, դերեզմանին արտաքին մասը չատ պարզ է։ Դերեզմանին դրան մուտքին առջեւ կան անագապղինձէ չորս դուռներ. դէպատ մուտքին առջեւ կայ խորանը, որուն հիմը Ֆարբարէի սպիտակ մարմարէ է. իսկ բուն իսկ խորանը Իրլանտայի միակտուր սեւ մարմարէ է։ Խորանին վրայ կը բարձրանան եղնդնաքարէ չորս սիւներ, որոնց հիմերը չինուած են Իրլանտայի կանաչ մարմարէ։ Ատոնց մէջտեղը կայ Ֆարբարէի գեղին մարմարէ հարթ քանդակ մը, որ Աստուածածինը կը ներկայացնէ՝ Մանուկ–Յիսուսը գրկած։ Երկու դէմքերը բնական մեծութիւն ունին։ Խորանին տակ կան երկու գեսնամամաններ, ուր պիտի ամփոփուին Մաքքէյ ընտանիքին անդամները։ Այդ գեսնաղամբանները որոնք անագապղինձէ երկու խոշոր դուռներ ունին, դլխաւոր սենեակէն զատ տասը դերեզմաններ ալ կը պարունակեն. իւրաքանչիւր դերեզման չիջապատուած է գունդդոմ մարմարիոն սիւներէ։ Ցատակը իտալական փայլուն մոզայիք պարկուած է, որոնք նոյն ընտանիքին կենսագրութիւնը կը ներկայացնեն զանազան զարդերու մէջ։ Շէնքին խորութիւնն է 33 տոք, լայնութիւնը 33 եւ երկայնութիւնը 47։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Ատանայի նահանգին Ֆէնէք դատաւորին նախպ անուանուեցաւ Բաղայի նախորդ նախպ Մեհմէտ Իհսան էֆ.։ Իտրիսէի նահանգին Էրզրլի դատաւորին նախպ անուանուեցաւ Հալիմի նախորդ նախպ Մէհմէտ Ֆուատ էֆ.։

—Մրրիվայութեան ատենան տրուեցաւ կայս. Թիւնասպահ գնդապետ Զէկի պէյի։

—Լիւդաթի ոսկի չքաղրամ արուեցաւ Պերութի նահանգին տէֆթէրտար Մուսթաֆա պէյի։

ԹՈՒՐԲԻՍ. ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ. — Իտալիոյ դեսպանատունը Բ. Դրան ծանուցանելով որ Միջերկրականի իտալական նաւատաղնին առաջին մասին հրամանատար Բալումպօ դեր–ծովակալը մտերս կ. Պոլիս պիտի դայ, արտօնութիւն խնդրեց, որպէս զի անոր նաւը անցնի Տարտանէլի նեղուցէն։

—Իպտամ կ'ըսէ թէ Իտալիոյ թագաւորը, կ. Պոլիս կատարած ուղեւորութենէն Իտալիա վերադառնալուն, փոխադարձեալ էր մասնաւոր պաշտօնեայ մը ղրկել կ. Պոլիս՝ իր բարեկամական զգացումներուն հաւատիքը ընծայելու։ Իտալիոյ դեսպանին ալ արդէն քանի մը ամիս առաջ ծանուցած էր այդ անկեղծ փափաքը։ Հետեւաբար, կը յարէ Իպտամ, այդ այցելութիւնը արդիւնք է՝ երկու տէրութեանց միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութիւնները աւելի ամրապնդելու անկեղծ բաղձանքին։

—Իտալիոյ թագաւորին ազգական Ապրուցէի դուքսն ալ պիտի դտնուի Բալումպօ դեր–ծովակալին հետ։

—Իպտամ հետեւեալը կ'արտասանէ Բեքիր Լոյտի «Թուրքիա եւ Իտալիա խորագրով գրած յօդուածէն.—«Թէ՛ Իտալիոյ մէջ եւ թէ ուրիշ տեղեր լաւ ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ Բալումպօ դեր–ծովակալին

—Բորթ-Արթուրէն կը հեռագրեն թէ քոլէրան երեւան կելլէլ ի վեր 346 Զինուորներ եւ 70 Եւրոպացիներ վարակուելով 219 Զինուոր ու 37 Եւրոպացի մեռեր են։ Կարմիր Խաչի Ընկերութիւնը կարօտներուն կերակուր կուտայ եւ ամէնուն եռացած ջուր կը բաշխէ։ Հաղարաւոր Զինուորներ քաղաքէն կը հեռանան, քոլէրայէն վախնալով։

—Եգիպտոսի մէջ յուլիս 2/15էն ի վեր քոլէրայէ պատճառած դէպքերու թիւն է 1039 եւ մահերունը՝ 855։ Եօթանասուն վարակեալներ ալ կը դարմանուին։

—Եգիպտոսի մէջ տասերկու հոգի վարակուած են ժանտախտ, որոնց վեցը Եւրոպացի՝ Աղեքսանդրիոյ մէջ։

—Հընթերը պէյ, յուլիս 7/20ին, ճանճային տենդէ մեռեր է Պահր-էլ-Կազալի մէջ։

—Գահիրէէն կը գրեն թէ քոլէրան շրջակայ քաղաքներն ու գիւղերը կը ճարակի, վասն զի առողջապահական պաշտօնեաներուն թիւը անբաւական կու գայ հարկ եղած հսկողութիւնը կատարելու։ Եւրոպացիներէն դէպքեր կը պատահին։ Հելլէն քանի մը ընտանիքներ ամբողջովին փճացած են քոլէրայէն։ Ներքին գործոց նախարարութեան սպասաւորներէն տասերկու հոգի վարակուելով մեռեր են, վասն զի եղած տեղերնին աղտոտ եւ առողջապահական կանոններու անհամապատասխան վիճակի մէջ կը գտնուի, բայց հիմա ապանեխումներու կ'ենթարկուի։ Գահիրէ բնակող օտարականները խմբովին Աղեքսանդրիա կ'երթան։ Գահիրէի մէջ սիկաւէթ չնչողի մը կենը, եղբօրորդին ու հայրը մեռնելէ ետքը, ինք ալ մեռեր է։

ԴԱՌԱՐՈՒՄ.—Տպագրական Տեսչութիւնը նկատելով որ Մանգուվեի Էֆֆարլրագիրը հրամանի ու պատուէրի անսասած է, այսօրուընէ սկսեալ դադարման դատապարտեց զայն։

ՋԻՍԱՐԵԱՆ.—Մօտերս Թարապիոյ մէջ ձիարշաւներ պիտի կատարուին՝ Վեհ. Սուլթանին բարձր հովանաւորութեանը տակ։ Կարգադիր յանձնաժողով մը կազմուած է որուն նախագահն է ամերիկեան դեսպան Պ. Լէյման եւ դեր-նախագահ՝ Սպանիոյ դեսպան տի Բոմֆօ Սակրաստ մարքիզը։ Անդամներն են Աբրահամ փաշա, տ'Արնու-կոմտը, Պ. Կ. Պարքլէ, Պառոն Ֆրանց ֆոն Բալիչէ, Բարլոթի մարքիզը, տեղակալ Պ. Տամէրս, Զարեհ էֆ. Տիլպէր, Պ. Սբէնսէր Իսան, հաղարապետ Պ. Կաուն, Բանճիրի պէյ, տեղակալ Պ. Հոմ, Պ. Մարթէն, Պ. Մաքսիմով, Պառոն տը Վանտէօվը, Պ. Արթիւր Վէր, Պառոն ֆոն Վանկենհայմ, Պ. Եունկ եւ Պ. Լ. Զարիֆի։ Դոմիսէրներն են՝ տ'Առնու կոմտը, Պառոն ֆոն Վանկենհայմ ու Պ. Մարթէն։ Դատաւորներն են՝ Պառոն տը Վանտէօվը եւ Պ. Պարքլէ։ Պատուակալ քարտուղարը ու գանձապետն է Պ. Արթիւր Վէր։ Կարգադիր յանձնաժողովը ամէն Չանք կ'ընէ այդ ձիարշաւերը յաջողցնելու համար։

—Լ. Հերբլցի հաղորդած տեղեկութիւններուն նայելով, ձիարշաւը վաղը պիտի կատարուի Պէօյիւք-քէրէի դաշտին մէջ։ Շահողներուն տրուելիք մրցանակներուն մէջ կայ հատ մը զոր Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է շնորհել։ Աբրահամ փաշա ձիարշաւին յատկացուցած է Պէօյիւք-քէրէի մարգագետնին մօտ ունեցած դաշտը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ.— Երէկ Անատոլուէն 6500 եւ Էմիրնէն 1500 քիլէ ցորեն բերուեցան Կ. Պոլիս։ Առջի օրը եւ երէկ բաւական գործ եղաւ արմտիքի հրապարակին վրայ, բայց գիները անփոփոխ մնացին։ Վաճառումները կատարուեցան սա գիներով.—Կակուղ ցորեն, տասակին համաձայն, լիպրայէն վար, 10–12 ղրուշ։ Իսկ կարծր ցորեն՝ 30–31 փարա օխան։ Գնողները համոզուած են թէ գիները ասկէ աւելի պիտի չիջնան։

—Թիֆթիքի ժամանումները օգոստոս 7էն 13 (Ն. Տ.) հազար հակի հասած են։ Օգոստոս 11, 12 ու 13ին ծախուած են 100 հակ Պէյքազար՝ 17¾ ղրուշէն եւ 48 Էսկիշէհիր, 29 Միխալըճ ու 27 Սիվրիհիսար 17½ ղրուշէն։ Գիներու անկում մը հաւանական կը նկատուի։

—Կիբասունէն կը գրեն թէ կաղինի քաղը քանի մը օրէն պիտի սկսի։ Բերքը, այս տարի, 70–80,000 կենդինար կ'ենթադրուի։ Կը յուսացուի որ գիները այս տարի պիտի բարձրանան եւ իւրաքանչիւր կենդինարը 160–180 ղրուշի պիտի ծախուին։

ԴՈՆԵԱՑԷՆ կը գրեն թէ յուլիս 27ի շաբաթ օրը ժամ 7ին Իպրատի գիւղաքաղաքին Սիկլա Թաղէն հրդեհ ծագելով մինչեւ գիշեր շարունակեր է, հակառակ եղած ջանքերուն։ Նոյն գիշերը Պալա Թաղէն ալ ուրիշ հրդեհ մը ծագելով, այրեր են հարիւրէ աւելի քնակարանքներ իրենց կարասիներով։ Մարդու եւ անասունի կորուստ չէ պատահեր։ Վեց հարիւր հոգի անպատսպար ըլլալով, կուսակցութիւնը հրահանգ տուեր է հարկ եղած օգնութիւնները ընելու։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ջուրի Ընկերութիւններուն ծանուցուեցաւ որ հրդեհի յաճուկ ծորակներու թիւը աւելնայ եւ անոնց բանալիները ոստիկանական պահականոցներուն եւ թաղապետական շրջանակներուն ու անոնց ճիւղերուն յանձնուին, որպէս զի հրդեհի ատեն կարելի ըլլայ չուտով վառնդին առաջը առնել, առանց սպասելու Ընկերութեանց պաշտօնեաներուն ժամանմանը։

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒ Խալատարանը արտօնուեցաւ Խադիւղի Ալեքսս Իսրայէլիթի վարժարանին մէջ դասարան մը հաստատել, խաթամ հացնելու համար։

ՍՈՖԻԱՅԻ մէջ, այս մէջոցիս, ջուրի նուազութիւն կը տիրէ։

ԴՈՍՈՎԱՅԻ նահանգին ոստիկան-զինուորներուն հրամանատար գնդապետ Բէ-մալ պէյ Գոնեա փոխադրուեցաւ՝ իբրեւ օգնական Գոնեայի նահանգին ոստիկան-զինուորներու հրամանատար Մէհմէտ Սապրի փաշայի։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ.— Սապահ կ'իմանայ թէ Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը որոշած է, հարիւրին հինգ տոկոսէն դատ, մեծ բժիշկներու իւրաքանչիւրին մէկ եւ մէկ քառորդ ոսկի չտալ բժիշկ տալ։ Այդ հաշուով փոքր բժիշկներու իւրաքանչիւրին թէեւ քառորդ ոսկի մը կը մնայ, սակայն Ընկերութեան հասոյթներուն այս տարուան բարգաւաճ վիճակը յուսալի կ'ընէ որ յառաջիկայ տարի փոքր բժիշկներու իւրաքանչիւրին մէկ ոսկի չահարաժին տրուի։

—Շիրքէթի Խայրիէի վարչութեան կողմէ Անգլիա յանձնարարուած չորս շոգենաւերը յառաջիկայ մարտին Կ. Պոլիս պիտի բերուին։ Վարչութիւնը այդ շոգենաւերու հաշուոյն 11,000 ոսկիի մօտաւոր ճար մը ըրաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ եւ հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը կամուրջներու ու խճուղիներու չինութեան համար ընդհանուր նոր պայմանագրութիւն մը պատրաստած է, աւելի ընդարձակելով հիմակուանը որ տասնչինգ տարի առաջ պատրաստուած է։ Նոր պայմանագրութիւնը Բ. Դրան պիտի մատուցուի։

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱՐԿՂԵՐը.— Երէկ, օգոստոս 1, ձեռնհաս պաշտօնեաները, ըստ սովորութեան, քննեցին կառավարական ըսլոր պաշտօնարաններու արկղերուն հաշիւները, եւ արդիւնքը տեղեկագրեցին Էլմտական նախարարութեան եւ Հաշուակալութեանց Ատեանին։

Կ. ՊՈԼԻՍ-ՖԱՌՅԻ հեռագրական թերթը, որ Բերայէն Բուժէլի Հիսար եւ անկէ ալ Անատոլը Հիսար անցուած էր, կէօք-Սուի ճամբով մինչեւ Էրէնքէոյ երկարելու ախատութիւնները սկսան եւ մինչեւ տասնչինգ օր կ'աւարտին։ Ճարտարագէտները ու գործաւորները Կէօք-Սուի դաշտին մէջ վրաններու տակ կը բնակին, միշտ աշխատութեանց վայրը գտնուելու համար։

ԻՍԲԷՆՏԷՐՈՒՆԻ մաքատան անցեալ 1317 տարուան հասոյթը նախորդ 1316 տարիէն 2,594,786 ղրշ. աւելի եղեր է։

ՀԱԼԷՔԱԼՐի երկրագործական վարժարանին այս տարուան չրջանաւարտներուն թիւն է տասներեք, որոնց տասերեքը խալամ են, չորսը՝ յոյն եւ մէկը՝ հայ, Յովհաննէս էֆ., Տարտանէլցի։

ՍՈՍԻԷ ՋՕՐԱՎԱՐԸ ու գիրանական դեսպանը, երեքշաբթի Պրուսա ժամանելով, կայարանին մէջ ընդունուեր են ոստիկան-զինուորներու հրամանատար Ճավիտ պէյի եւ արտաքին յարաբերութեանց տեսուչ Ֆէրիտ պէյի կողմէ։ Զօրավարը ու դեսպանը այցելութիւն տուեր են կուսակալին որ փոխադարձաբար պատասխաններ է։ Ֆրանսայի հիւրերը գիշեր մը մնացեր են Պրուսա, քաղաքին նշանաւոր վայրերը այցելելով։

ՓԻԼԻՆ ՅԱՄԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.— Աւստրիացի մը, քանի մը օր առաջ, Իսբէնէէն չոգեկառքով Կ. Պոլիս բերաւ փիղ մը, ուղտ մը եւ ուրիշ անասուններ զորս կը ցուցադրէ։ Աւստրիացին, երէկ, ուզեց ատոնք Սիրքէճիի քարափէն մալուանա մը դնել, Հայատր Փաշա փոխադրելու համար։ Փիղը, իրեն անպարմար դանելով այդ մալուանան, երբեմն մէկ եւ երբեմն երեք ոտքը մէջը դրաւ. վերջապէս չհաւնելով, չուզեց ներս մտնել ու քարափ դարձաւ. մինչեւ իրիկուն եղած աշխատութիւններով կարելի չեղաւ փիղը մալուանան դնել։

ԹԱՊԻՄԻ թաղապետական պարտէզին կիլէի պաշտօնեայ Իսմէր աղա, կ'ըսէ Ակրվեք, երեք օրէ ի վեր անյայտացեր է՝ եօթը հազար ղրուշ տանելով հետը։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ Իսմէր աղա երաշխաւոր չունէր։

ԱՑ-ՍԹԷՖԱՆՈՍԻ Հայոց մուխթարին աղջիկը՝ Օր. Վասիլիկ, առջի օրը, ծովին մէջ լողացած ատեն, հոսանքէն մղուելով հաւասարակշռութիւնը կորսնցուց եւ փաթթուեցաւ իր մէկ բարեկամուհիին Օր. Խրիմթիկի որ օգնութեան կը փութար։ Այս վերջինին քոյրը՝ Օր. Բերթանէ, տեսնելով որ երկուքն ալ վտանգի մէջ են, ծովը նետուեցաւ եւ անոնց մաղերէն բռնելով ցամաք հանեց։ Օր. Խրիմթիկ ու Բերթանէ երկաթուղիի պաշտօնեաներէն Դաւնիկ աղայի աղջիկներն են։

ԲՈՒՐՄԼԻԻի երկաթուղիներու օգոստոս 1ի վերջին 195րդ վիճակախաղութեան մէջ Օսմ. Պանքայի կողմէ շրջաբերութեան հանուած բրոմէսներէն հետեւեալ թիւերը շահած են.

Թիւ. 1,232,117 Ֆր. 1000

126,278	Ֆր.	400	129,862	Ֆր.	400
349,111	»	400	401,541	»	400
456,152	»	400	522,695	»	400
1,232,116	»	400	1,415,080	»	400
1,436,638	»	400	1,938,362	»	400

ՕՍՄ. ՀԱՆ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

1318ի սեպտեմբեր ամիսը մօտենալուն առթիւ, որ ոգելից ըմպելիներու տուրքին երկրորդ վճարման ժամանակն է, Օսմ. Հան. Պարտքի մնօրէնութիւնը Կ. Պոլսոյ եւ շրջականերու մէջ ոգելից ըմպելիի առեւտուրով զբաղողներուն կը ծանուցանէ թէ, համաձայն այդ մասին պատրաստուած կանոնադրին 14րդ յօդուածին, օգոստոս ամսուն մէջ պարտին ներկայանալ ոգելից ըմպելիներու տեսչութեան, որ Ղալաթիա քարափին վրայ, Լոյտ խանը փոխադրուած է, հարկ եղած արտօնագիրը առնելու համար։ Ամէն անոնք որ մինչեւ սեպտ. մէկ չներկայանան, օրինական տրամադրութեանց պիտի ենթարկուին։ 1—15

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տ. Արտաւազդ վարդապետ Դպէնաէրեան, որ Երզնկայի Առաջնորդական Փոխանորդ ընտրուած էր, այսօր մեկնեցաւ իր պաշտօնատեղին։ Ս. Պատրիարքը այս առթիւ պէտք եղած յանձնարարականները տուած է։

—Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Տ. Ստեփանոս եպիսկոպոսը եւ Մանչէսթրի Հայոց եկեղեցիին նախորդ հոգեւոր հովիւ Տ. Թորոս քահանայ ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի գան։ Տ. Թորոս հոսկէ իր ծննդավայրը պիտի մեկնի։

—Ֆրանսայի աղնուական եւ բարեսէր կին մը՝ կոմսուհի Բոլոնիա փափագ յայտներ է Բարիզի շրջականերուն մէջ հաստատութիւն մը հիմնել, ուր առայժմ պիտի դաստիարակուին վեց հայ աղքատիկ աղջիկներ։ Կոմսուհիին պիտի առաջարկուի որ հոն ընդունուելիք աղջիկներուն ուսուցչի երեսից կրօնքի պատմութիւնը եւ թոյլ տրուի հայ եկեղեցի յաճախելու։

—Ինչպէս գրեցինք արդէն, Օրթագիւղի Թաղական Խորհուրդը խմբովին հրաժարած ըլլալով, նոր ընտրութեան համար հրահանգ տրուած էր Պատրիարքարանի կողմէ։ Յաջորդիկ կիրակի օր տեղի պիտի ունենայ նոր Թաղ. Խորհուրդի ընտրութիւնը։ Ընտրողական ժողովի նախագահն է Օրթագիւղի աւագերէց Տ. Սահակ Ս. քահանայ Տէր Սարգսեան։

—Հայ-Հռոմէականաց Ս. Պատրիարք Տ. Պօղոս Ս. Լիմմանուէլեան հեռագրով չնորհաւորած է Անգլիոյ Էտուարտ թագաւորը, իր թագադրութեան առթիւ։ Ն. Վեհափառութեան անձնական քարտուղարը հեռագրա փոխադարձաբար չնորհակալութիւն յայտնած է։

—Սեբաստիոյ Առաջնորդ Տ. Պետրոս արքեպիսկոպոս ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի դայ, իր անձնական տպարութիւնը դարմանելու համար։

ՄԱՍԻՍ գրական չաբաթաթերթը իր վաղուան թիւով կը սկսի բոլորովին ինքնատիպ ու հետաքրքրաշարժ թերթոնի մը հրատարակութեան,— Երեք տարի Արժանիքնի մէջ,—տիրահռչակ Տիկին Իմպէրի եղբօր՝ ՌՕՄԷՆ Տ'ՕՐԻՆԵՆԷԻ առեւնօք դէպի Ամերիկա կատարած արկածէն ուղեւորութեան յիշատակներէն քաղուած։ — ԱւուրաշանՇեռուն նուիրուած խմբագրականէն (Տ. Ա.) զատ, թերթին միւս նիւթերն են.— ԲՐՈՖ. ԱԲՐ. ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆԷ գրական ու նկարագրական էջ մը, Լա Բիանձա, անձնական ապատութիւններ Վենետիկի վրայ ընդհանրապէս եւ Ս. Մարկոսի զանգակատան ու եկեղեցիին վրայ մասնաւորապէս.— Սիրային գողտրիկ բանաստեղծութիւն մը, Թոռնված ծաղիկ, Մ. ԱՌԷՄԵԱՆԷ.— Տ. ՏՐԴԱՏ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊԱԼԵԱՆԻ Ժողովրդային աւանդներու հաւաքածոյին շարունակութիւնը.—Նորավէպ մը Մ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆԷ՝ Համակերազած սիրտ, եւ այլն։

ԳԻՇԵՐՕՐԻԿ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ Զ.ԱՆՈՒՑ ԿԵՍԱՐԻՈՅ

Կեսարիոյ Ս. Կարապետ վանքին գիշերօթիկ բարձրագոյն վարժարանը 15 տարիներէ ի վեր անընդհատ չարունակելով՝ ցարդ ընծայած է 53 շրջանաւարտներ, որոնց ոմանք Կ. Պոլիս, Պէյրութ, Բարիզ եւ Ամերիկա կը հետեւին բժշկութեան, մեքենագիտութեան, ճարտարապետութեան, ոմանք կը զբաղին վաճառականութեամբ, եւ ոմանք ալ Վիճակին մէջ եւ Վիճակէն դուրս դաստատութեամբ եւ զանազան արհեստներով։

Վարժարանիս մէջ աւանդուող լեզուք եւ ուսմունքն են. Կրօնագիտութիւն իր ճիւղերով, Հայերէն գրաբար եւ աշխարհիկ լեզու, Օսմաներէն՝ Արաբերէնի եւ Պարսկերէնի սկզբունքով, Ֆրանսերէն եւ Անգլերէն լեզուներ, իսկ Գերմաներէնի առ այժմ միայն սկզբունքը, Ընդհանուր աշխարհագրութիւն եւ Օսմանեան պատմութիւն, Պատմ. քաղաքակրթութեան եւ մասնագրութեան, Աշխարհագրութիւն, Համարակալութիւն (պարզ եւ կրկնակ դրութեամբ Տոմարակալութիւն), Սկզբունք իրաւագիտութեան, Առողջաբանութիւն, Բնական եւ չափական գիտութիւնք ընդարձակօրէն, եւ գծագրութիւն (լուսանկարչ, սեւ գրիչ)։

Թոշակաւոր ուսանողներու տարեկան թոշակն է 10 օսմ. ոսկի, որուն կէսը՝ կանխիկ, եւ միւսը կէսը մարտ 1ին վճարելի է։ Մաքուր տուրքն է մէկ անգամ կէս օսմ. ոսկի։ Ուսուցչական մարմինը կազմուած է կարող եւ պարտաճանաչ անձերէ՝ որոնց ամէն մէկը իր ճիւղը կ'աւանդէ խնամով։ Թոշակաւոր ուսանողին անկողին, դգեստ, ճերմակեղէնի վերաբերեալ ծախքերը իրենց վրայ են. իսկ գրական եւ դպրոցական ամէն պիտոյք վարժարանէ կը հայթայթուին, ինչպէս նաեւ սարքիչի, բժիշկի եւ դեղօրէից ծախքերը։

Հեռաւոր քաղաքներէ եկող ուսանող մը եթէ ուզէ արձակուրդի օրերը Ս. վանքի մէջ անցընել, ասոր համար իբրեւ ծախք զատ բան մը չի պահանջուիր։ Ուսանողաց կը տրուի օրը երեք անգամ կերակուր. առաւօտուն նախաճաշ, կէսօրին եւ երեկոյին՝ երկերկու տեսակ կերակուր։ Վանքիս օդն ու ջուրը լաւ եւ առողջարար ըլլալը արդէն հանրածանօթ է։ Մաս նաեւնդ նորակառոյց վարժարանին դիրքն ու ընդարձակութիւնը աւելի գոհացուցիչ է, որուն չինութիւնը ներկայ տարւոյս մէջ կ'աւարտի եւ յառաջիկայ մայիս 1ին ալ հոն պիտի փոխադրուի. ուր ուսանողները աւելի հաճելի միջավայրի մը բարիքը պիտի վայելեն։

Վարժարանիս կցուած Որբանոց-Կրթարանն ալ՝ որ 5 տարիներէ ի վեր կը չարունակէ եւ բաւական շրջանաւարտներ համած է. չէ փակուած եւ չպիտի փակուի մինչեւ որ արդի որբերուն ընդունակներն ալ շրջանաւարտ ըլլան։ Արդի որբերն են թուով 28։ Անոնք որ կը փափաքին որբի մը պաշտպան դառնալ, տարեկան ծախք կը վճարեն վեց օսմ. ոսկի եւ արդէն որբերուն 18 հատը պաշտպանուած են այլ եւ այլ բարերարներու կողմէն։ Վարժարանիս հիմնական կանոններն ու ծրագիրը տպագրուած են եւ ձրի կը ղրկուի փափաքողներուն։ Վարժարանիս տասնվեցերորդ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին, եւ դասախօսութիւնները անկէ երկու օր վերջը։ Զուտ տոհմային կրթութիւն աւանդող սոյն հաստատութենէն կը փափաքէինք որ օգտուէին մօտակայ եւ հեռաւոր ծնողք։ 1—8

ՏՐԴԱՏ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊԱԼԵԱՆ

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍՏ ՔՈՆՍՔԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ԲԱՐԻԶ, 14 օգոստոս.— Ֆրանսայի Նախարարաց Խորհուրդը, այսօր գումարուեցաւ Էլիզէի մէջ եւ զրաղեցաւ Ֆինսթէրի մէջ միաբանական վարժարաններու փակման խնդրով։ Նախարարապետ Պ. Բոմպ, հիմնուելով այն պաշտօնական տեղեկագիրներուն վրայ, որոնք ազդայնա-կաններուն՝ միաբանական վարժարաններու փակման առթիւ ունեցած ընթացքին վերայ կը խօսին, յայտարարեց թէ հարկ եղած դատական միջոցները ձեռք պիտի առնուին։

ԼԻՈՆ.— Կառավարիչը երբ խմացաւ վերաքննիչ ատեանին վճիռը՝ հրամայող որ Սէն-Շարլի մայրապետներու վարժարանին վրայ գրուած կնիքը վերցուի, որոյեց կնիքը իր վիճակին մէջ թողուլ, մինչեւ որ դատարան մը վերջնական վճիռ մը արձակէ այդ մասին։

ԷՎՐԷՕ.—Պ. Վանսէրպլիտի աղգականն Պ. Ֆէյրի ինքնաչարժ կառքը, սրընթաց կ'արշաւէր, երբ մեքենան պայթեցաւ. կառքը կարելի չեղաւ կեցնել եւ զարնուեցաւ ճամբուն եզերքը գտնուած ծառի մը։ Պ. Ֆէյր ու կինը մեռան։ Մեքենավարը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Իտուարտ թագաւորը Բօուլիս ուղեւորեցաւ։

—Ռիւթէր կ'իմանայ թէ դաղթավայրերու նախարարապետներուն դումարման մէջ համաձայնութիւն գոյացեր է որ գաղթավայրերը ամէն տարի մասնակցին նաւատորմին ծախքերուն։ Աւստրալիա 200 հազար անգլիական ոսկի պիտի վճարէ, Բարեցոյս՝ 50,000, Նոր-Զէլանտա՝ 40,000 եւ Նաթալ՝ 35,000։ Քանասայի հետ ալ այդ մասին մասնաւոր համաձայնութիւն մը գոյացաւ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՀՌՈՄ, 14 օգոստոս.— Հիմակուընէ պատրաստութիւններ կը տեսնուին այն հանդէսներուն համար որոնք պիտի արարուին՝ Ռուսիոյ կայսեր Հռոմ այցելելուն առթիւ։ Կ'ըսուի թէ հնախօսական սենեակ մը պիտի կազմուի, որուն մէջ հանդէսներ պիտի տրուին։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարարը Թամէրէյն լուր առաւ թէ աւազակներու ձեռքը գտնուած ոսպանիացի գերիներուն խնդրոյն համար կատարուած քանակցութիւնները պիտի աւարտին, եւ թէ Սպանիա կատարեալ գոհացում պիտի ստանայ։

—Այսօր Ջերմայաբը արեւի մէջ յիսունչորսի աստիճան էր։

ԼՈՆՏՈՆ.—Օսմ. դեսպանը Իտուարտ թագաւորին յանձնեց ակամուտ Խանէ-սանը—Ալ-Օսման պատուանշանը զոր նուիրած է Վեհ. Սուլթանը։

ՀՌՈՄ.—Կը հաստատուի այն լուրը թէ Բարիզի պապական նուէրակը մօտերս իր պաշտօնատեղին պիտի երթայ։ Վատիկանի ֆրանսական դեսպան Պ. Նիլարի յաջորդը տակաւին նշանակուած չէ։ Մինչ կ'ըսուի թէ Լոնտոնի դեսպան Պ. Բոլ Բանսոն, իր խնդրանքով, Վատիկանի դեսպան պիտի կարգուի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Հաւանական կը նկատուի թէ Լորտ Ռոպերթս պիտի հրաժարի Անգլիոյ սպարապետութեան պաշտօնէն։ Կ'ըսուի թէ Քիտոթի դուքսը պիտի յաջորդէ Լորտ Ռոպերթսի։

ԲԱՐԻԶ.—Պրիւսէլի մէջ դումարուած շաքարի համաժողովին պայմանագրութիւնը ստորագրող տէրութիւնները իրենց մէջ համաձայնութիւն գոյացուցին որ Ռուսիա եթէ չընդունի այդ պայմանագրութիւնը, 1903 սեպտեմբեր 1էն սկսեալ հինգ ֆր.ի յաւելուածական տուրքի մը ենթարկուին ռուսական շաքարները։

ԼՈՆՏՈՆ, 12 օգոստոս.— Նիւ-Եորքի թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Ովկէանոսի Սէնթրալային բաժնեթուղթերը մօտերս չրջաբերութեան պիտի հանուին։ Ընկերութիւնը Նիւ-Ձէրսիի մէջ պիտի արձանագրուի եւ դրամագլուխը հարիւր միլիոն մղար պիտի ըլլայ։

ԱԹԻՆԵՐ.— Թոքիոի մէջ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեցաւ. բայց վնասգաւոր հետեւանք մը չունեցաւ։

ԼՈՒՐԵՆՍՈ-ՄԱՐՔԷՍ.— Լորտ Միլներ հոս հասաւ եւ քանի մը օր պիտի մնայ, իբրեւ հիւր Բորթուկալի կառավարութեան։

ԼՍ. ՀԷ.— Պ. Շեթայնի առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։ Պ. Ռէյզ՝ Թրանսվալի երբեմնի արտաքին գործոց նախարարը, հոս հասաւ եւ Պ. Քրիւկէրի ներկայացաւ։ Պ. Քրիւկէր, վաղը, Ութրէխթ պիտի ուղեւորի։

ՊՐԻՍԷԼ.— Տիկին Լուքաս Մէյէր, իր երկանը մահուան հետեւանքով, չդադրդռութեան տաղնապներու ենթարկուած է եւ անընդհատ զօրավարին անունը կոչուայ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Նիւ-Ձէրսիի Թրանթըն քաղաքին մէջ բուռն փոթորիկ մը ծագելով շէնքերու կղմինդրները կործեցան։ Մեծ չէնքերու եւ երկաթուղիի կայարաններու զանազան մասերը փլան։ Եղած վնասը երեք հարիւր հազար տոլար կ'ենթադրուի։ Մարդու կորուստ չպատահեցաւ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 14 Օգոստոս			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		95	56
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.		54	50
» » » Գ. քաց.		28	37
» » » Դ. զոց.		28	37
Օսմանեան Պանքա		12	37
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		41	—
» Մօնօրօլ		42	50
Պուլկարական 1888		91	50
Լիմիքսիէ իւնիֆիէ		109	75
Տօմինիալ		106	—
Թրանսվալ		5	20
Այտին երկաթուղի		14	50
Փոխառութիւն		25	33 3/4
ԲԱՐԻԶ, 14 Օգոստոս			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	85
» » 3 1/2 %		101	15
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	քաց. Ղրշ.	28	72
	զոց. »	—	—
» » » Բ.	»	55	30
» » » Գ.	»	30	50
Օսմ. Գայս. Պամքա	ֆր.	559	—
Օսմանիէ	»	485	—
Բուսէյի երկաթուղի	»	118	—
Օսմ. մաքատուն	»	506	—
Օսմ Ռէժի	»	326	—
Բրիսուիթէ Թիւրք 4 %	»	511	—
Բէռլէի Լիոնէ	»	1070	—
Իտալական Ռանթ	»	102	—
Սպանիական արտարին	»	80	95
Թրանսվալ	»	139	—
Զէր Լոնտոնի վրայ	»	25	190
Դրամաղեղ	»	136	50
ՊԵՐԼԻՆ, 14 Օգոստոս			
Ռուպլը	ֆր.	—	—
Բուսէլի երկաթուղի	»	113	70
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	10
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	340
ՎԻԵՆՆԱ, 14 Օգոստոս			
Փոխառ. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	239	80
Բուսէլի երկաթուղի	»	110	70
Օսմ. Ռէժի	»	296	—

ՇԲԱՁԱԲԵՐԱԿԱՆ

ԻՒՆԵԸՆ ՄԱՐԻՆ ԻՆՇՈՒՐԷՆՍ ԵՒ ԸՆԿ.

(Լիմիթըտ) ԼԻՎԼԲՈՒԼ

ԼԻՎԼԲՈՒԼ, 25 յուլիս 1902

Տ.

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու թէ Պոլսոյ մեր գործակալութիւնը յանձնած ենք

ԼՅՈՒՍԱՐՏ ԼԱՆՅՈՆԹԷՆԻ

Կը սիրենք յուսալ թէ ինչպէս անցեալին մէջ, այսուհետեւ ալ ձեր ապահովագրական գործերու մասին մեզի պիտի վստահիք։ Հաճեցեք ընդունիլ մեր յարգանաց հաւաստին։

Ցանուն Ընկերութեան
Քարտուղար
Ստոր. Ս. Ժ. ՍԱՆՏԷՄԱՆ ԱԼԷՆ

* * *

Կ. ՊՈԼԻՍ, 25 Յուլիս

Տ.

Պատիւ ունիմ ծանուցանել ձեզ թէ ընդհանուր գործակալ անուանուած եմ

ԻՒՆԵԸՆ ՄԱՐԻՆ ԻՆՇՈՒՐԷՆՍ ԵՒ ԸՆԿ.

(Լիմիթըտ) ԼԻՎԼԲՈՒԼ

Այն յոյսով թէ պիտի ուզէք ձեր վստահութեամբ պատուել մեզ, կը խնդրեմ ընդունիլ, պարոն, յարգանաց հաւաստին։

ԼՅՈՒՍԱՐՏ ԼԱՆՅՈՆԹԷՆ

Կալաթա, Մէհմէտ-Ալի-փաշա խան, 20 7—8

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԻՄԻՆ

ԱԶԳ.—Պաշտօնի համար եղած բաղմաթիւ խնդրանքներու հետեւանօք, որոնց թիւը օրէ օր կը չատնայ, Ռէմիի ընդհանուր տնօրէնութիւնը պարտք կը զգայ լրագիրներու միջոցաւ ծանուցանել թէ չի կրնար նկատի առնել եղած խնդրանքները, Ռէմիի վարչութեան մէջ եղած պաշտօններու խճողումին պատճառաւ։ 1—3

Ցանձնարարեցի իմ հիւանդներուս որ էֆիւէնցային հետեւանքը եղող սատակիչ հարբուխին եւ նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթի խառնուած Ֆրոմտորֆի հանքային ջուր, եւ լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։

ՏՈՌԹ. ՍԹԷՖՈՒԼԻՍ

ՕՐԻԺԻՆԱԼ, ԲԻԼԶՆԷՐ ՊԻՐ

ԿԷՆՈՍԷՆՇԱՖԹ - ՊՐԱՈՒԷՐԻ
ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԴՈՐԾԱՐԱՆԻՆ
ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այս գարնէլուրը ամէն տեղ գնահատուած է իր ախորժելի համին եւ առողջապահիկ յատկութեանց համար։ Առաջին անգամ ըլլալով, ուղղակի Կ. Պոլիս բերուած է Բիլզէնէն, ուր լեցուած են չիչերը։ Միակ գործակալն է Տէրէթաքալուլ Եղբարք եւ Ընկ.։

Շիշերուն գինն է

Ամբողջ չիչը		4	ղրուշ
Կէս »		3	»
Մէկ մնտուկ, 24 չիչով		92	»
» » 48 »		180	»
» » 72 »		192	»
		15—52	

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՔԹ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐ

ՀԻՄԱՆԻ ԻՆԹԻԽԱՊ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

ՔԵԱՆԻ ԻԲԷՔՃԻ

Պոլիս, Կամուրջին դիմացը, անկիւնը եւ Եէնի ճամի, Նամակատան կից:

Սոյն վաճառատուններուն մէջ կը ծախուին մետաքսէ, բուրդէ, բամպակէ առաջնակարգ, տոկուն եւ վայելուչ կերպասներ: Կը բաւէ անգամ մը այցելել, համոզուելու համար թէ ապրանքի աղնուութեան եւ ժամանութեան տեսակէտով անմրցելի են այդ վաճառատունները: Նամակատան կից եղող վաճառատան մէջ կը գտնուին արանց եւ կանանց յատուկ ձերմակեղէններ, գուլպաներ, ֆանէլներ, թաշկինակներ, վայելուչ եւ նուրբ հովանոցներ, լամբարներ եւ ուրիշ մանր առարկաներ, անմրցելի կերպով ժամի գիներով: Ասոնցմէ զատ՝ սոյն վաճառատուններուն մէջ կը ծախուին մետաքսէ եւ բրդէ ծաղկեկնար, ֆանթէզի ու նորաձեւ պլուզներ, արշինը 5 դրուշէն սկսեալ մինչեւ 15 դրուշ. ինչպէս նաեւ «կրօսէլէնտէր», եւ «կրօսա ֆիրիք» կոչուած նորաձեւ կերպասներ: Մետաքսէ եւ նորաձեւ Ջուլար կերպասներ արշինը 6էն մինչեւ 6 դրուշ, ամէն տեսակ ֆանթէզի, ազնիւ ու վայելուչ կերպասներ, արշինը 7էն մինչեւ 15 դրուշ: Բրդէ ազնիւ կերպասներ եւ արշինը 3էն մինչեւ 7 դրուշ: Ֆրանսական լաւ տպածներ, չգունատող, արշինը 70 փարայէն 90 փարա, մետաքսէ սաթէն ազնիւ տպածներ, փայլուն եւ չգունատող, արշինը 3 դրուշէն, ֆուլլին տպածներ, ծաղկեկնար եւ ճաշակաւոր գոյներով, արշինը 2 դրուշ 30 փարա: Բիլէ եւ աքրսֆոր տպածներ, միագոյն սաթէններ, մետաքսէ եւ բրդէ խառն ապրանքներ, եւայլն:

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կանաւորման յատուկ ամեն տեսակ ապրանաց

Գալաթիա, Թիւնէլին բրովը, Մէրթէպանի փողոց Իպղէթ Փաշա Խանի կից, Թիւ 16

Նոր հաստատուած սոյն մթերանոցներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գորգեր, տոքումա եւ թաւշեայ գորգեր, «քէչէ»ներ, «թիլ» վարագոյրներ, սդորներ, քորնիշներ, գեղեցիկ մուշամպաներ եւ զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մահճակալներ, սթոռներ ու հայելիներ: Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով, ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԹՈՎ.

635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԴԻՆ

Ի ԼԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Մէջթէպլէրին զէմանը թաթիլլէրինէ միւսասրք օլան իչպու թէմիզլը բուսինին պիրինճի կիւնինտէն չէկրը աղօսթաս զայէէսինէ տէկին մէջքաթիպը բիւշիէ ասկէրիէ չակիրտանընտան մատսա պիզիմէ մէջքաթիպը թաշլէպէնին եէպէբինտէքի բասօլարը հիւքմի օլմահճաղը վէ իլուլ իպիթիասընտան իթիպարէն տսպի ուսուլը տայիրէսինտէ մուէճատէտէն բասօ իթա գելընճաղը իլան օլունուր:

* * *

Մէվսիմը սէյի հիսապլյա Սալաճագ ճիվարընտա պուլունան տէնիզ համամլաբընա ադիմէթ ու ալտէթ իտէճէլէրէ միւճէրրէտ պիր թէսիլաթը մախսուսէ օլմագ իւզրէ իչպու թէմմուզը պիրինճի բաքար իրթէսի կիւնինտէն իթիպարէն իլանը ախիրէ տէկին Շիրքէթը Խայրիէ թարաֆընտան թախսիս գելընճա վարօրլարը վագթը հարաքէթլէրի թէրթիպը ամի վէճնէլ իճրա օլունճաղ տը:

Քէօբրիճէն Հարեմ վէ Սալանագ իսկէլէրինճէ ազիմէք

1 սաաթ. — Քէօբրիճէն հարաքէթլէ Դապաթաչ իսկէլէսինէ օղրաեարագ Հարէմ վէ Սալաճագ իսկէլէլերինէ կիտէճէկի

2 Քէօբրիճէն հարաքէթլէ Դապաթաչ իսկէլէսինէ օղրաեարագ Հարէմ վէ Սալաճագ իսկէլէլերինէ կիտէճէկի:

3.30 Քէօբրիճէն տօղրը Հարէմ վէ Սալաճագ իսկէլէլերինէ:

9·25 Քէօբրիճէն տօղրը Հարէմ վէ Սալաճագ իսկէլէլերինէ:

10·20 Քէօբրիճէն տօղրը Հարէմ վէ Սալաճագ իսկէլէլերինէ:

11·10 Քէօբրիճէն տօղրը Հարէմ վէ Սալաճագ:

Հարեմ վէ Սալանագ իսկիէլէրինճէն Քէօբրիճ ավտեր

1·30 Հարէմ իսկէլէսինտէն հարաքէթլէ Սալաճագ իսկէլէսինէ օղրաեարագ տօղրը քէօբրիճ:

2·30 Հարէմ վէ Սալաճագ իսկէլէսինտէն Դապաթաչա օղրաեարագ տօղրը քէօբրիճ:

4 Հարէմ վէ Սալաճագ իսկէլէսինտէն քէօբրիճ:

9.50 Հարէմ վէ Սալաճագ իսկէլէսինտէն քէօբրիճ:

10·35 Հարէմ վէ Սալաճագ իսկէլէսինտէն քէօբրիճ:

11·30 Հարէմ վէ Սալաճագտան քէօբրիճ:

Իչպու հազիրմանըն 30ընճը բազար կիւնինտէն իթիպարէն հեր բազար կիւնի ախշամ սաաթ 10ը 35 տագիպա կէչէ Անատօլը Հիսարի իսկէլէսինտէն հարաքէթ ի-տէն վաբորրն Բումէլի Հիսարի, Պէպէք, Դուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաչ իսկէլէլերինէ տսպի օղրաեարագ քէօբրիճ կէլէճէկի կիպի սաաթ 12է չարեէք գալարագ Պէպէք իսկէլէսինտէն պիր վաբոր հարաքէթլէ Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաչ իսկէլէլերինէ օղրաեարագ քէօբրիճ կէլէճէկի իլան օլունուր:

9—10

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱՎԱՃԱՌ

«ԱՐՇԱԼՈՅՍ»

Թիւ 9, Սուլթան Համամ, կից Քրէտի Լիոնէի, Թիւ 9

ԱՐՇԱԼՈՅՍ — AURORA — ԱՐՇԱԼՈՅՍ

Բազում տարիներէ ի վեր փութաջան աշխատութեամբ ձեռք բերած յաջողութիւններս այս անգամ յարգոյ յաճախորդացս կողմէ աւելի դնահատելու միտումով՝ կը փութամ պատրաստել վաճառատանս մէջ լուսն դաղիական եւ ամերիկեան նիւթով տոկուն եւ նրբաճաշակ կօշիկներ, արանց, կանանց եւ տղայոց համար, անոնք որ ճաշակի տէր են, կրնան մեր վաճառատունը դիմել:

Նաեւ չափս վրայ կօշիկներ ամենայն փութով կը պատրաստուին Վաճառատանս մէջ, ուր կը գտնուին նաեւ կօշիկ պատրաստելու համար ամէն տեսակ ճոխ մթերք, ինչպէս նաեւ դունտուր ամերիկեան եւ ֆրանսական կաշիներ, բրդէ եւ բամբակէ մանածներ եւայլն, որուն տէրն է ՅՈՎՍԷՓ ՓԱՓԱԶԵԱՆ:

Ղալաթիա մասնաճիւղ չունինք:

HOTEL GIACOMO A PRINKIPO

ՊԱՆԴՈԿ ՋԻԱԿՈՄՈ, ԲՐԻՆՔԻՊՈ

Այս պանդոկը որ երկար ու փայլուն անցեալով մը ծանօթ է թէ՛ տեղացի եւ թէ օտարական հիւրերուն իւր տիպար հաստատութիւն մը, իր օդասուն դիրքին, ընդարձակ եւ ճոխ սենեակներուն, մեծաճարուստ կահաւորումներուն, մաքրութեան, ուտեստի որակին եւ քանակին, ինչպէս նաեւ սպասարկութեան կանոնաւորութեան տեսակէտով, ամէն տարի գիւղացնացութեան եղանակին ընտանիքներու լաւագոյն ժամադրավայրն է: Հոն կը տիրէ նաեւ ընտանեկան հոգի մը՝ որ երբեմն նոյն իսկ միակ յարկերու ներքեւ իսկ կը պակսի: Այսքան նիւթական ու բարոյական անստգիւտ պայմաններու փոխարէն, ձիաքոմօ պանդոկը խիստ գոհացուցիչ գիներ սահմանած է, ուրիկ օգտուիլ փափաքողները պէտք է շտապեն, որպէս զի ուշ հասնելով բոլոր տրամադրելի սենեակները գրաւուած չտեսնեն:

ԻԱՅ ՆԱՄԱԿ

Զբաղումներս ստիպած կին զիս նստոդական կեանք վարել, որուն հեռաւանց ամէն օր կը տառապէի պնդութենէ ու պասմորիէ: Շարունակ գլուխս կը ցաւէր, աչքերս կը մթնային, տամդաս կը խառնուէր և օր մը հանգիստ չունէի. Պասուրէն գոյացած պուշտերը մանաւանդ միշտ կը խլէին: Բժշկի մը յանձնարարութեամբ Տ.Տ. ԾԻՐԱՆԻՆ ԱՒՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐը գործածելէս քիչ յետոյ տամդաս չտկուեցաւ, գլուխս ցաւերը անցան. պնդութիւնը ատիճանապար բժշկուեցաւ և ոչ պասուրէն և ոչ ապուշտերէն հետք չմնաց, և հիմա 5էդ. Ցրանմի առողջութեան դեղահատերուն նարհիւ կատարելապէս առողջ կ'ապրիմ:

Ցրանաս Սէն Լոռան գաւառին կառավարիչ. ԱԼՖՐԷՏՕ

Վերոյիշեալ դեղահատերը ճշմարտապէս միակ դարման են, պնդութեան, պասուրի և անոնցմէ գոյացած ամէն կարգի հիւանդութեանց. կանոնաւորաբար գործածուելով, տամդասն ու աղիքները կը զօրացնեն ու մարսողութիւնը կը դիւրացնեն, կը ծախուին կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղադրաններն ու դեղի մթերանոցները: 479

ՊԷՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արքայական հրամանագրով արտօնուած 1853 տարի. 26թն կառավարութեան հսկողութիւնն տակ

Էրլինի Վիքթորիան Գէրմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Քր. 967,321,496

Ստացուած դրամ Քր. 270,096,743

ՊԷՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանքի, տարեկան, ցկեանս թոշակ, հրդեհ, ճանապարհորդութիւն, ապրանքներ, ցորեան, գինի, գինեստուն, գազ, ջրաղաց, ոսկերչական իրեր, գրամատարներ, գրասենեակներ, գրքեր, գրադարաններ, գրաբարներ, գրանցներ, գրանցներ, գրանց